

KOLEKTİF
BELLEK OLARAK
PEYZAJ
KONGRE
2019

7. I. ULUSLARARASI
PEYZAJ MİMARLIĞI KONGRESİ

6-8 KASIM 2019

ANTALYA

BİLDİRİ ÖZETLERİ

Değiştirilen Turizmi Teşvik Kanunu ile Doğa Aleyhine Olan Yansımaları

Öner DEMİREL – Sima POUYA – Tuba Gizem AYDOĞAN

odofe01@gmail.com - sima.pouya@inonu.edu.tr - tubagizem92@gmail.com

Ülkemizin sosyal ve kültürel kalkınmasının itici gücü olan turizm olgusu, sektörel boyutta sürdürülebilir kalkınma (istihdam, katma değer, tanıtım, koruma ve gelişim) açısından stratejik önemi olan onlarca sektörü doğrudan ve dolaylı olarak destekleyen bütünleşik bir hizmet ağıdır. Turizm açısından büyük bir potansiyele sahip ülkemiz kaynaklarının koruma temelinde sürdürülebilirliğini sağlamaya dönük olarak atılacak adımlar ve izlenecek politikalar, ülke kalkınma plan ve programlarıyla uyumlu bütünleşik bir yaklaşımla hayata geçirilmesi gereken düzenlemeleri ve uygulamaları beraberinde gerektirmektedir.

Ülkemiz doğasında her alana yayılan turizm çeşitliliğinin Doğal Kaynak Temelli Turizm etkinlikleri kapsamında ülke ekonomisinde ciddi bir ekonomik kaynak olarak 1990'lı yıllarda alternatif turizm olarak yaygınlaşmasıyla birlikte ülke doğasının ve özellikli koruma bölgelerinin bu amaçlı olarak değerlendirildiği ve turistik amaçlı kullanımların yaygınlaşma eğilimi içinde olmasıyla tüm bölgelerimizde artan bir hız ve ivme kazanmasına sebep olmuştur. Bu durumu tetikleyen unsurlardan biri de 1982 yılında kabul edilen 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu'dur. Bu Kanun kapsamında her ne kadar, kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ve turizm merkezlerinin tespiti ile geliştirilmelerine, turizm yatırım ve işletmelerinin teşvik edilmesine, düzenlenmesine yönelik iş ve işlemler öngörülmüşse de şimdiye dek yapılan uygulamalar doğa aleyhine gelişen ve kaynak değerlerinin bozulmasını hızlandıran bir işleyiş içerisinde olmuştur. 01 Haziran 2019 tarih ve 30791 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan " Turizmi Teşvik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" ile 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu'ndaki bazı maddeler değiştirilerek koruma bölgelerinde, orman alanlarında ve hazine arazilerinde özellikli alanların Kültür ve Turizm Bakanlığı'na tahsisi ile bu alanların sahip olduğu doğal çevre değerlerinin ekolojik açıdan geri dönüşü olmayan boyutlarda zararlanmalara uğrayacak sonuçları yaratacak gelişmelerin yaşanması söz konusudur.

Bu bildiriye, Turizmi Teşvik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" ile 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu'nda 1.'den 12. maddeler arasında değiştirilen bölümlerin ülke varlık değerlerine olası tehditleri ile özellikle Orman Genel Müdürlüğü'ne bağlı olan ve Kent ormanları ile birlikte sayıları 1500'lere ulaşan Ormaniçi Mesire Yerleri'nin yeni kanunun 8. maddesi ile Kültür ve Turizm Bakanlığı'na devri ile bu alanlarda doğal yıkımı başlatacak uygulamalar ile ilgili olumsuzluklar irdelenecek ve çözüm önerileri tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Turizmi Teşvik Kanunu, Orman, Korunan Alan, Turizm Merkezi

Bozkır Peyzajının Gündelik Ve Sosyal Hafızasını Arguvan Üzerinden Değerlendirme

Bülent YILMAZ - Sevgi GÖRMÜŞ - Orhan ALKAYA

bulent.yilmaz@inonu.edu.tr - sevgigormus@gmail.com

Kentsel alanlar kadar kontrollü bir planlama ve tasarım müdahalesine maruz kalmayan kırsal alanlardaki gündelik yaşam pratiklerinin peyzaj/coğrafya ile geliştirdiği iş birliği/etkileşim sonucunda oluşan sosyal hafıza ve edebi hafıza çoğunlukla göz ardı edilmektedir. Bu çalışma Malatya'nın Arguvan İlçesinde bozkır peyzajının hafızasını tarım pratikleri ve türkü üzerinden hatırlama girişimidir. Malatya ili Arguvan ilçesi, Türkiye'de önemli bir yere sahip kültür yörelerinden biridir. Bu kültürel dokunun birinci unsuru gücünü yörenin coğrafyasından edebi hafızadır. Bu coğrafya, Türkiye bozkır peyzajının sadece edebi hafızasını yansıtmakla kalmayıp aynı zamanda renkler, çizgiler ve şekiller açısından özgün bir temsilidir. Bazen bu peyzajdaki tek bir ağaç ve binlerce sarı çiçek mısralarca bir edebi hafıza oluşturarak türkülerde yansıyabilmektedir. Bozkır yaşamının toprağa bağlılığı, tarım faaliyetlerinin bir ritüele dönüşerek kalıcı hafıza oluşturmaya neden olmuştur. Ayrıca bu coğrafyanın biçimlendirdiği üretim koşulları yöre insanının yaşam karşısındaki kültürel ve felsefi duruşunu da belirlemiştir. Örneğin sitem, sabır, hoşgörü, barış gibi kavramların hem toplumsal hafızada hem yöre türkülerinde belirgin olması rastlantı değildir. Bu yansımalar fotoğraflarla dikkat çekici bir boyuta ulaşmaktadır. Öyle ki bu yaşamı deneyimlemediği halde çoğu insan aslında kendisini bu ritüelin bir parçası hissedebilmekte ya da onu bizzat gördüğünü düşünebilmektedir.

Çalışmada peyzajın gündelik pratiklerde ve türkülerde bıraktığı izler ele alınırken insanın bir yere ait hafızasını nasıl taşıdığını da anlamının önemi açığa çıkmaktadır. Etnografik fotoğraf çalışması aracılığıyla insanların gündelik yaşamdaki emek, acı, eğlence deneyimlerinin bozkır peyzajıyla harmanlanarak türkülerde ve dilde bulunduğu karşılığın ortaya çıkarılması hedeflenirken bu karşılığın zamana yenilme riskinin olduğuna dikkat çekilmektedir. Bozkır peyzajının gündelik/sosyal yaşamdaki karşılığının belirlenmesi ve kaybedilme riskinin ortaya çıkarılmasının peyzaj yönetiminde "miras" sürecinin nasıl değerlendirilmesi gerektiği ile ilgili yönlendirici olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bozkır peyzajı, Sosyal hafıza, Etnografik fotoğraf, Arguvan, Malatya

The Role Of Green Spaces In Fringe-Belt Formation

Nevter Zafer CÖMERT (nzafer@gmail.com)

Fringe Belt concept has been developed by Louis in 1936 in Germany, in the following year MRG Conzen expands his approach on British towns. Conzen is the first scholar that has been used evolutionary approach on fringe-belt studies and his first research on Fringe belt was in Britain of the market town of Alnwick and the city of Newcastle upon Tyne. He defined the theory as a “tracing existing forms back to the underlying formative process and interpreting them accordingly”. Additionally, he defined 3 types of development are; augmented redevelopment, adaptive redevelopment and accretionary growth. He emphasizes the fringe belt evolution in his paper (1962) most of the phenomena described that most of the studies apply to all old established British Towns. He asks if it would be interesting to test the method elsewhere in the world. This question opens a new point of view to researchers to focus on comparative studies by the means of fringe- belt studies.

After 2000 every dimension of Fringe Belt study has been started to discussed and compared the use of the fringe belts in other cities out of Britain. The recent studies shows that the green dimension of fringe belt is playing important role in shahping the build environment and form of the cities. By the following of former studies, this study main focus to examined and analyse the transformation of green dimension of fringe-belt of Famagusta from 1800 up to today by analysing MRG Conzen 3 development types; augmented redevelopment, adaptive redevelopment and accretionary growth. Also they were assessing if there is any consideration or vocabulary on green dimension of fringe belts while planning practices taken into practices by local or governmental bodies. In conclusion the study results have been taken in to a kind of strategic planning policies in Cypriot cities as a model which should been taken into consideration in master plans as a green belt formation. For future fringe belt development will open a wide prespectives to other cities planning.

Anahtar Kelimeler: Fringe-Belt, Famagusta, Walled Town, Green Public Space

Liman Kentlerinde Kentsel Kimliğin İrdelenmesi: Hamburg Ve Barselona Liman Kenti Örneği

Şeyma SARIARMAĞAN - Seda DUMAN - Hüseyin CENGİZ

seymasariarmagan@gmail.com - sedaduman61@gmail.com - prof.dr.hcengiz@gmail.com

Limanlar kentin işlevini, mekansal, sosyal ve kültürel yapısını oluşturan, kentin gelişimine yön veren önemli kentsel yapılardır. Limana ait tesisler ve bunların etki alanları kentlerin mekânsal organizasyonunu belirlemektedir. Liman kentleri ticaret kültürünün yoğunlaştığı kentlerdir. Liman kentleri diğer kentlere oranla küresel ekonomiden daha hızlı etkilenmekte ve bu etkilenmeye bağlı olarak kentin mekânsal organizasyonu da değişmektedir.

Kentsel kimlik, bir kenti veya mekanı diğer kentsel mekanlardan ayırt edici özelliklerin bütünüdür. Bir kentin kimlik öğeleri ekonomik, üretim-tüketim biçimi, sosyo-kültürel ilişkiler, coğrafi özellikler, mekânsal organizasyon özelliklerinden oluşmaktadır. Kentler sahip oldukları, liman kenti, sanayi kenti, turizm kenti gibi güçlü özellikleri ile tanınmaktadırlar. Bu özellikler kentler hakkında genel bilgi vermektedir ancak kentin kimliği üzerinde diğer ayırt edici özellikler de önemli bir yer tutmaktadır.

Çalışmanın amacı, hamburg ve barselona liman kentlerinin tarihsel süreçte kent kimliğindeki değişimin ortaya konulması ve kent kimliği üzerinde etkili olan faktörlerin değerlendirilmesidir. Çalışmada birincil ve ikincil kaynaktan literatür verileri değerlendirilecektir. Analiz kısmında literatürdeki sözel ve görsel verilerle değerlendirilerek bulgular elde edilecektir.

Çalışmadan elde edilen sonuçlarda, hamburg, liman kenti özelliğini günümüze kadar korumuş bir kenttir. Liman kenti kimliğini sanayi dönemi ile birlikte güçlendiren bir kent olarak karşımıza çıkmaktadır. Barselona, liman kenti özelliğini orta çağ'da yaşamış bir kenttir. Sanayileşme sürecinde ıspanya'nın ana sanayi bölgesi haline gelmesi ile barselona sanayi kenti kimliğinin baskın hale geldiği görülmektedir. Her iki kentte de sanayi sonrası dönemde küreselleşmenin etkisi altında yeni mekânsal düzenlemelerin uygulandığı görülmektedir. Elde edilen bulgular çerçevesinde, hamburg ve barselona liman kentlerinin tarihsel süreçteki kentsel kimlik özelliklerinin karşılaştırılması yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hamburg, Barselona, Kentsel Kimlik

Peyzajlarla Tasarlanan Kent Topografyası: İnterdisipliner Bir Tasarım Stratejisine Doğru

Nazmiye NURDOĞAN - Ayşe ŞENTÜNER

nazmiyera@gmail.com - senturer@itu.edu.tr

Yoğunlaşan kentsel alanlarda mimari yapı ve peyzaj ayrımının silikleştiği ve peyzajın mimari yapıların katmanlarına dahil edildiği görülmektedir. Mimari yapıların katmanlarına dahil olan peyzajlar, sıklıkla mimari yapıların kullanılmayan yüzlerinin, atıl kentsel altyapıların yeniden değerlendirilmesi ve bitkilendirilmesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu örneklerde çok kısıtlı bir şekilde pratik edilen durum, peyzaj tasarımının, kent topografyasının sınırlarını katmanlaştırma potansiyelidir.

Bu bildiri, topografyanın sürekliliği ile taşınan mekansal ilişkilerin peyzajlar aracılığıyla mimari mekanların yapısına dahil edilmesini interdisipliner bir tasarım stratejisi olarak tanımlamayı amaçlamaktadır. Mimarlık ve peyzaj mimarlığı ara kesitinde tanımlanan bu tasarım stratejisi, peyzajların tasarımı aracılığıyla kent topografyasının mekansal potansiyellerini açığa çıkarma hedefine sahiptir.

Bildirinin kavramsal çerçevesi, peyzaj kavramının kentsel sürekliliği teşvik edici yönüyle tekrar ele alınmasını ve topografyanın mekansallaşması olgusunun geliştirilmesini içermektedir. Kent topografyası, kentte yer alan mekansal ilişkilerin taşıyıcısı ve mekansal potansiyellerin yeri olarak ele alınmıştır. Bu bağlamda peyzaj, topografya ve mekan bildirinin kavramsal çerçevesini oluşturmaktadır.

Topografyanın mekansallaşması, peyzajın mimari yapıda ne yöntemle kullanıldığı ile doğrudan ilişkilidir. Kent topografyasında peyzaj, ikincil bir arka plan ya da seyirlik bir doğa sahnesi olmaktan çıkarılarak, mekanın etkin bir ögesi konumuna getirilmektedir. Bu bağlamda peyzajın mimari yapıya dahil edilmesinde farklı yöntemleri ortaya koyan, Zaha Hadid'in Inhabitable Bridge (1996), Rosenthal Center (1998), Landscape Formation One (1999) projeleri yakın plana alınarak tartışılmıştır.

Sonuç olarak, kavramsal arka plan ve incelenen örnekler ile peyzaj aracılığıyla topografyanın mekansallaşması üzerinden geliştirilen interdisipliner tasarım stratejisinin üç ana operasyonu ortaya konulmuştur: sirkülasyon hatları oluşturma, kamusal zeminler tanımlama ve kabuk ile sarmalama. Bu üç operasyonun topografya-peyzaj-mekan ekseninde tanımları yapılarak, kent topografyasında çeşitlilik yaratma ve yeni mekansal durumlar tanımlama potansiyelleri tartışmaya açılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Peyzaj, Yer, Topografya, Mimarlık, Peyzaj Mimarlığı

Bir Hafıza Mekanı Örneği: Kırklareli İli Şeytan Deresi

Fürüzan ASLAN – Yaşar MENTEŞ

furuzan.celik@gmail.com - yasar.mentesh@tarimorman.gov.tr

Kent, insanlığın gelişimiyle birlikte sürekli dönüşüm durumundadır. Bu dönüşüm kent ve kentli arasında sosyal, kültürel ve ekonomik bir etkileşim içerisindedir. Tarihin farklı kesitlerine ait fiziksel, sosyal ve kültürel dinamiklerin bir süreklilik içinde birbirinden ve çevresinden beslenmesi sonucu oluşan fiziksel, mekânsal, sosyal bir ortamdır kent. Kentlerin de “kutsal” emanetleri vardır. Bu mekânlar kültür, aidiyet ve kentsel kimliğin paydası olan önemli değerlerdir. Bu sebeple her kentin kendine has dokusu, kokusu, rengi, sesi ve hikâyesi vardır. Hikâyelerin ve geçmişe ait bilgilerin depolandığı yerdir hafıza. Belleğin coğrafi mekânda yaşam bulmasına hafıza mekânı denir. Hafıza mekânları farklı kültürel değerleri birbirine bağlayan farklı hafıza anlatıları ile dillendirilen, varlığını koruyarak günümüze kadar gelebilen ya da koruyamadan yok olan ancak hala hafızalardan silinmeyen mekânlardır. Ekolojik, sosyal, ekonomik ve politik özellikleri nedeniyle hafıza mekanlarının okunabilen, deşifre edilen, kavramsallaştırılan, yorumlama gerektiren birçok yönü bulunmaktadır. Geçmişin, bugünün ve geleceğin bağlayıcısı olan hafıza mekânları; müzeler, meydanlar, dini yapılar, parklar vs. olarak sayılabilir.

Bu çalışmada Türkiye'nin Avrupa Kıtası'nda bulunan Trakya Bölgesi'nde yer alan, geçmişte birçok antik yerleşime merkez olmuş, tarihi kimliği, kendine özgü kültürü, coğrafi konumu, doğası ve iki önemli sınır kapısından gelen devlet yollarının birleştiği stratejik bir öneme sahip ulaşım fonksiyonu, kültürel ve sosyal yapısıyla ayrıcalıklı bir kent olan Kırklareli'nde bir hafıza mekânı olarak yer alan yer alan, tarihi, kültürel, sosyal ve ekonomik açıdan önemli olan Şeytan Deresi ele alınmıştır.

“Bahar Kutlaması” olarak bilinen Hıdrellez Şenlikleri 2016 yılında Türkiye ile Makedonya tarafından çok uluslu ortak dosyası olarak UNESCO'ya sunulmuş ve UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsili Listesi'ne alınmıştır. Türkiye'de farklı isimler altında kutlanan Hıdrellez Bayramı Kırklareli'nde 6 Mayıs tarihinde “Kakava Şenlikleri” adı altında kutlanmakta olup; bu kutlamalar genellikle su kenarları, yeşil ve ağaçlık alanlara yakın mekanlarda kutlandığından uzun yıllar boyunca kent merkezine 5 km. mesafede bulunan Şeytan Deresi mevkiinde düzenlenmiştir. Ancak Şeytan Deresi etkinlik bölgesinin zamanla çöp, moloz ve inşaat artıklarıyla doldurulması ve bakımsız bırakılması sonucunda 2000 yılından sonra söz konusu etkinlikler artık bu alanda gerçekleştirilememiştir. Bu çalışma ile Şeytan Deresine eski değerinin yeniden kazandırılması için farkındalık oluşturulmaya çalışılmıştır. Araştırma literatür verilerinin incelenmesi, arazi etüt çalışmaları ve sözlü tarih yöntemlerinden oluşmaktadır. Sözlü tarih yöntemi, Şeytan Deresinin bir hafıza mekanı olarak kolektif bellekteki sosyal, siyasal ve kültürel önemini belirlemek için kullanılmıştır. Sözlü tarih görüşmelerine katılan kişilerden Şeytan Deresi ile ilgili geçmiş hatıraların bellekte nasıl bir yer edindiği, Şeytan Deresinde yapılan Hıdrellez şenliklerinin kaynaştırıcı olup olmadığı, Şeytan Deresinin eski değerine yeniden kazandırılmasının nasıl bir etki uyandıracacağı sorularına yanıt aranmış; verilen sözlü cevaplar veri olarak değerlendirilmiş ve bir bütün olarak özetlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hafıza mekanları, kolektif bellek, kimlik, peyzaj mimarlığı

Kolektif Bir Bellek Olarak Jansen Planlarındaki Kent Parkları

Mehmet Nazım ÖZER – Gamze ÖZER

mnazim.ozer@csb.gov.tr - gamzeo@gmail.com

Cumhuriyetle birlikte yaratılmak istenen toplumsal vizyon, ülkemiz kentlerinin kentsel yaşamında ve kentsel mekanlarında ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan hızlı yapısal dönüşümler getirmiştir. Hatta bu dönemde ortaya konulan yeşil alanlar ile kentlerimizde yeşil devrimi yapıldığı söylenebilir.

Bu yeşil devrimi ile kentlinin boş zamanlarını eğlenme, dinlenme ve toplanma amaçlı olarak değerlendirebileceği kent parkları tüm merkezi ve yerel yönetimlerin ilk hedefi olmuştur. Bu hedef için en önemli araç, kent planlarıdır. Jansen; Ankara, Adana, Ceyhan, Gaziantep, İzmir, İzmit, Mersin ve Tarsus kent planlarını hazırlayarak birçok kentin biçimlendirilmesinde ve Türkiye’de kent planlamanın kurumsallaşmasında önemli kazanımlar sağlamıştır. Jansen 1927-37 yılları arasında hazırladığı kent planlarında genelde bahçe şehir modelini anımsatan, basit ve mütevazı kompakt kent formları önermiştir. Kentlerin düzenli ve sağlıklı bir çevreye kavuşabilmesi için Jansen, kent içindeki doğal varlıkların korunmasını ve açık ve yeşil alanların dağılımlarının, büyüklüklerinin, işlevsel ve estetik niteliklerinin sistemli bir planlama ve kentsel tasarım anlayışı içinde çözülmesini önermiştir.

Planların başarısı, o dönemin bahçe şehir ütopyasının Türkiye’de uygulanan yapısı ile kentlerin çoğunda, bugün de kullanılan yeşil alanları (Güven Park, Gençlik Parkı, Atatürk Parkı gibi) kazandırmış olmasıdır. Bu alanlar günümüzde taşımış olduğu yeşil doku varlığı nedeniyle doğal miras alanı ve belli bir dönemdeki yaşam kültürünü günümüze ulaştıran nitelikleri ile kentin tarihi ve simgesel değerleri ile önemli kolektif kent belleği ögesidir. Bu çalışmada; Hermann Jansen’in kent parkları ve açık yeşil alan sistemi yaklaşımı, ürettiği planlar / tasarımlar kapsamında açıklanırken; plan kararları ile kente kazandırdığı veya kazandırmaya çalıştığı unsurlar irdelenecek ve bu parkların günümüz kent yaşantısı içerisindeki değerleri, koruma yaklaşımı ve kentsel tasarım ilkeleri üzerinden tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kolektif Bellek Olarak Peyzaj, Doğal ve Kültürel Miras, Hermann Jansen, Jansen Kent Parkları, Kentsel Tasarım

Urban Spaces As A Collective Ground In Transformation Areas. A Case Study

Ceren YEŞİL - Nerantzia Tzortzi - Julia Georgi

ceren.yesil@mail.polimi.it - julia.georgi@polimi.it

People have sense of belonging in a space when memories connect them with it. These memories in a relation with the past, with people they exist in the present and build up their future. Therefore, landscape is not something we can only see, it is associated with memories. What introduces the topic of collective memories to the forefront of landscape design to improve the liveability of our cities.

This paper proposes indications for the design of public spaces mainly oriented beyond the collective memories topic by introducing other topics 'Collective users and Collective Water'. Combining these topics together the space offers possibilities for different kinds of people where they all can come despite their age and backgrounds to share the memories.

The methodology developed was tested in a square in Grønvold Park, Oslo, a small-medium sized square, already subject of project proposal by the local municipality, to be transformed as mixed used neighbouring, bringing the biodiversity into the city.

During the analysis stage citizens were conducted and interviewed for the proposal of the new park. Their positive feelings and the fact that they had a sense of ownership towards the new proposal, suggests this to be an important resource that can improve people's sense of participation with their communities in the design stage. Finally, the results of this study can apply to other similar cases.

Keywords: Common ground, Public spaces, Productive landscape, Water management, Space memory

Kentsel Bellek ve Fiziksel Çevre Kalitesi Arasındaki İlişki

Elif KUTAY KARAÇOR - Pınar KÖYLÜ

elifkaracor@yahoo.com - koylupinar@yahoo.com

Kentsel peyzaj, fiziksel çevrenin algılanan kalitesinin yanı sıra, o yerin ruhu ile birlikte yaşanmışlıklar ve tecrübeyi de içermektedir. Bir kentin peyzajı hakkında değerlendirme yapılırken; fiziksel çevrenin kolektif bellek ile oluşturduğu bütünlüğün ve bunlar arasındaki ilişkinin de dikkate alınması gerekmektedir. Kolektif bellek, kentlilerin sahip olduğu ortak bir bellek olup, kentin kendisini de kapsamaktadır. Kentsel belleği ifade ederken kullanılan kolektif belleğin oluşması için, toplum tarafından imgelenen yerde deneyim ya da hatıraların birikmiş olması gerekmektedir. Kentsel belleğin oluşmasında sadece pozitif deneyim ve hatıraların değil, afet ve savaş gibi olumsuz olayların da etkisi görülmektedir. Bu çalışmada birçok afete maruz kalan Düzce kentinde yaşayan insanların, sosyo-demografik yapılarına göre kentsel bellek algılarının nasıl farklılaştığına dayanarak, kentsel bellek ve fiziksel çevre kalitesi arasındaki ilişkinin ortaya koyulması amaçlanmıştır. Bu kapsamda, Düzce kentinde 48 mahalleden rassal olarak seçilen 384 kişi ile sözlü görüşme yapılmıştır. Elde edilen verilere SPSS ve LISREL yazılımları kullanılarak Tek Yönlü Varyans Analizi ve Yapısal Eşitlik Modeli uygulanmıştır. Sonuç olarak, Düzce kentinde yaşayan sosyal grupların kentsel bellekleri arasındaki farklılıklar belirlenmiş ve fiziksel çevre kalitesi ile kentsel bellek algısı arasındaki ilişki ortaya koyulmuştur. Elde edilen sonuçlar, fiziksel çevre kalitesine ilişkin algının ortaya çıkmasında güçlü bir kentsel belleğin etkili olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Bellek, Fiziksel Çevre Kalitesi, İmge

Kültürel Peyzajın Kent Hafızasındaki Sürekliliğinin İncelenmesi; Kayseri Derevenk – Gesi – Koramaz Vadi Köyleri Örneği

Özlem KEVSEROĞLU – Hatice AYATAÇ

ozlem.kevseroğlu@agu.edu.tr - ayatachatice@gmail.com

Dünyada 90'lı yıllarla başlayan kırsal mimarlık mirasını içeren somut ve somut olmayan kültür varlıkları bütüncül olarak kültürel peyzaj kavramı içerisinde değerlendirilmeye başlanmıştır. Kültürel peyzajlar, bulunduğu doğal çevresi tarafından sunulan fiziksel kısıtlamaların ve - veya fırsatların ve hem dış hem de içsel olarak birbirini izleyen sosyal, ekonomik ve kültürel güçlerin etkisi altında zamanla insan toplumunun ve yerleşimin evrimini açıklamaktadır. Kültürel peyzajın bu evrimini anlayabilmek, onun farklı zaman dilimindeki kentsel hafızaların gün yüzüne çıkartılması ile mümkündür. Tarihsel süreklilik içinde birbiri üzerine eklenen bu hafızalar, günlük yaşam biçiminin olduğu bir sahne ve yaşamın temsil alanı olarak değerlendirilebilir.

19. yüzyıl sonunda Kayseri Sancağı'nın nüfusunun 3'te 1'ini gayrimüslimlerin oluşturduğu bilinmekle birlikte günümüzde değişmiş olan demografik yapı, yüzyılların birikimi ile oluşmuş bu kentsel hafızanın kesintiye uğramasına neden olmuştur. Bu çalışma kapsamında, 19. yüzyıldan günümüze kadar Kayseri'nin gayrimüslim - müslim toplumunun bir arada yoğun olarak yaşadığı yerleşimler üzerinden kültürel peyzaj öğelerini ortaya çıkaran toplulukların kolektif yaşam izlerini sürmek hedeflenmektedir. Kayseri'nin kuzeydoğusunda yer alan Derevenk, Gesi ve Koramaz vadilerinde bulunan 14 (on dört) kırsal karakterdeki yerleşimlerin kültürel peyzaj bağlamında somut ve somut olmayan kültür varlıkları üzerinden, bütüncül bir perspektifle ilişki ağlarını incelemek, her bir yerleşimin 19. yüzyıldan günümüze kadar gelen ve kültürel peyzaj öğelerini oluşturan varlıklar, yapılacak olan yazılı ve sözlü tarih çalışmaları ile bu yörede yaşayanların kent hafızasındaki izleri, insan ve çevre arasındaki ilişkilerin çeşitliliği, bu ilişki ağlarının sürekliliği/sizliği yapılacak olan kültürel haritalamalar ile aktarılacaktır. Yapılacak olan bu çalışmayla Kayseri'nin kültürel peyzajında etkili olan ve bir dönemin izlerini taşıyan yerleşimlerin sahip olduğu kültürlerarası diyalogun gelecek kuşaklara aktarılması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kayseri, Kültürel Peyzaj, Somut-Somut Olmayan Kültürel Miras, Kent Hafızası, Kültürel Haritalama

Kayseri Belağası'nın Tarihi Ve Kültürel Peyzajları

Pınar ERKAN BURSA - Samiye Simge DUĞA

pinar.erkana@gedik.edu.tr - simgeduga.sd@gmail.com

Yeraltı Őehirleri, kültürel ve doğal değerler ile yapılanmaların kesiŐtiđi alanlar olarak doğal ve kentsel peyzajlarda karşımıza çıkmaktadır. Barınma ve savunma ihtiyaçı nedeniyle eski çağlarda ŐekillenmiŐ yeraltı Őehirleri, insan yapımı yapay mağaralardır. Doğal süreçler ve insan mdehalesine karşı ayakta kalabilmiŐ olan yeraltı Őehirleri, tarih boyunca aldıkları farklı iŐlevlerle kullanımları çeŐitlenerek tarihi ve kültürel peyzajlar olarak günümüze ulaŐır. Volkanik tfn rüzgar tarafından aŐındırılması sonucu oluşan peribacalarının bulunduğu Kapadokya Bölgesi'nde, kayacın kolayca oyulması sayesinde yoğun olarak kaya yerleŐimleri ve yeraltı yapıları da bulunmaktadır.

Eski Belağası YerleŐimi, Kapadokya Bölgesi ile benzer özellikler gösteren Kayseri ilinde bulunmaktadır. Belağası topografyasında giriŐ ve pencere ačíklıkları ile net biçimde algılanan yeraltı Őehirleri, kaya kiliseleri ve su yapılarının özgün örnekleri mevcuttur. Tarihi süreçte barınma ve savunma gibi ihtiyaçlarla bulunduğu tedere Vadisi'nin yapısına göre vadiye hakim konumlanan, güvenli, su kaynağı ve tarım alanlarına yakın bir noktadaki yapılar tarihi ve kültürel peyzajların oluŐmasını sađlamıŐtır.

Bu tür yapılanmaların doğal peyzaj ile içiçe olması çeşitli fırsatlar ve zorluklara neden olmaktadır. Belağası'ndaki yapılanma da bir taraftan Şehir merkezine yakınlığı diğer taraftan ise terkedilmiş eski bir köy yerleŐimi olması nedeniyle çevre koŐullarının olumsuz etkilerine karşı korumasız kalmıştır.

Bu kapsamda Belağası'nda OBRUK Mağara Araştırma Grubu'nun Çekül Vakfı ve Kayseri Belediyesi iŐbirliđi ile yaptığı Kayseri'nin yeraltı yapılarının envanter çalıŐmalarından elde edilen verilerden yararlanarak Belağası yapılarının peyzaj ile ilişkisi ortaya konacak ve tarihi ve kültürel peyzaj elemanları ICOMOS ve UNESCO kriterlerine göre incelenip bütüncül bir koruma nerisi sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yeraltı Yapıları, Kaya Kilisesi, Kültürel Peyzaj, Koruma

Van Örneğinde Hafıza Mekanları Ve Koruma

Zelal TANLI KESERCİ – Derya ATEŞ – Servet KESERCİ – Ömer Faruk AYTİN – Salim ALTINDAL – Muhammed Ali AYKAÇ

zelaltanli@gmail.com - deryaates316@gmail.com - keserciservet@gmail.com - ofaytin@gmail.com - salimaltindal@gmail.com - maliaykac@gmail.com

“Yüksek burçlarıyla Zaira’yı boşuna anlatmaya çalışacağım sana gönlü yüce Kubilay. Merdivenli yolların kaç basamaktan oluştuğundan, kemer kavislerinin aç derinliğinden, çatıların hangi kurşun levhalarla kaplandığından söz edebilirim sana; ama şimdiden biliyorum, hiçbir şey söylememiş olacağım sonunda. Zira bir kenti kent yapan şey bunlar değil, kapladığı alanın ölçüleri ile geçmişinde olup bitenler arasındaki ilişkidir.” Italo Calvino, Görünmez Kentler. Günümüzde sıkça kullanılan “modern dünya” kavramından dolayı, peyzajın algılanabilen belleği, duvarda asılı duran bir tarih tablosunun ötesine geçememektedir. Peyzajda bellek olgusu sadece insan türünü kapsayan bir olgu değildir. Yeryüzündeki tüm canlıların sahip olduğu, benimsediği ve alışkanlıkları çerçevesinde yaşam devam ettirdikleri mekanlar ve bu mekanların oluşturdukları hafıza birikimleri vardır. Bir kentin hafıza mekanlarını, tarihsel süreci ve kullanım sıklığı belirler. Tarihsel süreçte mekanın nasıl ortaya çıktığı önemlidir. Gerçekleşen her olay bir mekana sahiptir. Olayların mekansız gerçekleşmesi ve gerçekleşen bu olayların bir mekana sığdırılmadan anımsanması imkansızdır.

Geçmişini yok etmeden, dönüştürmeden yeni yaşam alanlarının oluşturulamayacağı algısı ile hafıza mekanları yok edilmektedir.

Bu bildiri de tüm canlılar için; yok etmeden hafıza mekanlarının neden korunması gerektiğinin araştırılması amaçlanmaktadır. Araştırma kapsamında doğal ve kültürel peyzaj özellikleri taşıyan Van iskelesi alanı ile birlikte Erciş Lisesi çatısında bulunan leylek yuvaları örneklerinin, geçmişten günümüze karşılaştırmalı olarak irdelenmesi yöntem olarak ele alınmaktadır. Bu kapsamda elde edilecek temel bulgular ile hafıza mekanları ve koruma üzerine değerlendirmeler yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Van, Hafıza Mekanı, Koruma

Kentsel Peyzaj Belleğinin Antik İznik Kent Kimliğini Oluşturmasındaki Etkisi

Sara DEMİR - Gül ATANUR

Sara.demir@btu.edu.tr - gul.atanur@btu.edu.tr

Tarihsel süreç içerisinde insanların peyzaj üzerindeki müdahalesi ile oluşan değişimler peyzajın karakterlerini şekillendirmiş ve bu karakterin gelişmesine ya da tahrip olmasına neden olmuştur. Sözü edilen süreçte doğal ve kültürel peyzajla ilgili değişimler aynı zamanda peyzaj belleğinde yerini almış ve izlerini günümüze kadar taşıyabilmiştir. Bu durum, doğal ve kültürel peyzaj kaynaklarının kolektif bellek yaratmak konusundaki önemini ortaya koymakta ve bu belleğin mekanla kurduğu ilişkinin toplumların yaşamında aldığı rol üzerine düşünmeyi bir zorunluluk haline getirmektedir.

Bu çalışmada antik Yunan, Roma, Bizans ve Osmanlı dönemine ev sahipliği yapan çok katmanlı ve tarihsel değeri oldukça önemli kültürel peyzajların doğal peyzajla karşılıklı etkileşim içerisinde olduğu Bursa'nın İznik ilçesi çalışma alanı olarak seçilmiştir. Sahip olduğu bu değerler nedeniyle UNESCO'nun geçici listesinde yer alan İznik'in tarihsel derinliğini oluşturan peyzaj değerlerinin kent belleği ve kent kimliği üzerindeki etkisi araştırılması amaçlanmıştır. İznik'in doğal ve kültürel peyzaj değerleri, kentsel bellek, kent kimliği, toplumsal bellek ve kimlik, mekânsal hafıza, tarihi peyzaj karakter değerlendirmesi, yazılı ve sözlü tarih ile ilgili literatür taramaları ve alan çalışmaları yapılmıştır. Sonuç olarak, İznik'te meydana gelen doğal ve kültürel peyzaj değişimlerinin İznik'in peyzaj karakterini biçimlendirirken aynı zamanda kentsel peyzaj belleği ve kimlik değerlerinde değişime yol açtığı belirlenmiştir. Çalışma kapsamında tarihsel değişimin peyzaj üzerinde bıraktığı izleri tespit eden tarihi peyzaj karakter değerlendirmesi, yazılı ve sözlü tarihi veriler ile sosyolojik verilerin bir arada kullanılması önerilmiştir. Bu çalışmanın, İznik gibi çok katmanlı tarihi peyzaj desenine sahip kentsel peyzajlardaki belleğin ve kimliğin belirlenmesinde örnek teşkil etmesi beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: İznik, Kentsel Peyzaj Belleği, Kent Kimliği, Çok Katmanlı Tarihi Kent Peyzajı, Tarihi Peyzaj Karakter Değerlendirmesi

Peyzaj Tasarımında Sezgisellik: Sezgi Bilgisinin Tasarıma Aktarımından Örnekler

Hilmi Ekin OKTAY – Hacer MUTLU DANACI – Fatma Başak OKTAY

ekinoktay@hotmail.com - hacermutlu@gmail.com - basak.kty@gmail.com

Tasarım olgusu, tasarım eğitimi almamış ve bu disipline uzak kimseler için ezoterik bir yapıya sahiptir. Hatta deha sayılan tasarımcıların bazı yapıtları, tasarım eğitimini baştan sona almış bazı uzmanlar için bile bir nevi bir kapalı kutu gibidir. Ancak gelişen teknoloji, bilimsel çalışmaların birikimi ile birlikte birçok bilinmeyen cevap bulduğu günümüzde sezgi ve sezginin gücünün tasarıma etkisi konusunda halen daha iyi bilinenler kadar, bilinmeyenlerde oldukça fazladır. Örneğin peyzajlar üzerine yapılan araştırmalar tutarlı bir bulguyu ortaya koymaktadır. Dünya üzerindeki farklı kültürlerden, farklı demografik profile sahip olan kullanıcıların birçoğu savana ve/veya savana benzeri peyzajları daha çok tercih etmekte ve bu peyzajları beğenmektedirler. Hatta Oriens'in hipotezine göre klasik peyzaj düzenlemeleri, yani düz zemin üzerinde kümelenmiş ağaçların bulunduğu bahçe ve park mekanları, savana peyzajlarına benzerliğinden dolayı, bilinçaltında bu yönde bir güdülenme ile yapılmaktadır. Tasarımcılar çok eski zamanlardan beri buna benzer tasarıma sahip mekanları sezgisel olarak kurgulamış ve bir çok kullanıcının bu mekanları severek kullanmasıyla karşılığını almışlardır.

İşte bu bağlamda bu çalışma, ampirik çalışmalar ışığında, tasarımda bazen farkında olmadan takip edilen bu sezgisel kestirmeleri saptamayı ve bunun peyzaj tasarımına yansımalarını araştırmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda literatürdeki mevcut çalışmalar ile peyzaj tasarımları karşılıklı tartışılmıştır. Çalışmanın sınırlılıklarını, bildirinin büyük ölçüde kaynak taramasına dayanması oluşturmaktadır. Burada saptanan göstergelerin test edildiği bir deney ortamı ne yazık ki bu çalışma kapsamında mümkün olmamıştır. Ancak yine de çalışmanın saptadığı göstergelerin ve taradığı kaynakların tasarım eğitiminin başında olan genç meslektaş adaylarına faydalı olması ve yeni çalışmalar için bir ilk adımı oluşturması açısından önemli olduğu savunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sezgi, Peyzaj Tasarımı, Estetik, Evrimsel teoriler

Politik bir eşik: Kamusallık

Ersin Cihan ERKEK

ecihanerkek@gmail.com

Çalışma; temelde kentsel peyzaj ara kesitinde bir özne olarak kentlinin yer ile kurmakta olduğu bağı irdelemektedir. Post-kapital dönemde kent hayatının fizik mekândaki omurgasını oluşturan kamusal alanı, dolayısıyla kamusallığı tartışır. Çalışma, kamusallığı politik bir eşik olarak tahayyül eder. Buradan hareketle bir mekân kimliği olarak kamusallık kavramını; fizik mekânın politik karakterini sorgulamaktadır. Bu minvalde çalışma; olası mekânsal kurguların geliştirilebilmesi amacıyla, Lefebvre'nin perspektifinden kamusallığın çatışmalı doğasını ifade etmeye gayret göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Kamusallık, Kamusal alan, Kentsel Peyzaj, Şehir Hakkı

Sulak Alan Özelliğinde Olan Bingöl Yüzen Adalar Tabiat Anıtı'nın Ekolojik ve Floristik Yönünden Değerlendirilmesi

Ömer KILIÇ - Ayşenur AKBANA

omerkilic77@gmail.com - anurbektas@gmail.com

Doğal ve beşerî faktörlerle ekosistemde meydana gelen bozulmaların en bariz olarak gözlenebildiği alanlardan birisi de sulak alanlardır. Sulak alanlar, biyolojik çeşitliliğin zengin olduğu alanlar olup bu özelliklerinden dolayı tarih boyunca insanoğlunun aşırı kullanımına maruz kalmıştır. Son yıllarda araştırmacıların ve ziyaretçilerin de ilgi odağı olmuştur. Bingöl Yüzen Adalar Tabiat Anıtı ve çevresi de sulak alan özelliğinde olup zengin flora, fauna, ekolojik ve dikkat çekici estetik görünümü ile içerisinde bulunduğu ortamdan belirgin bir şekilde ayrılan muhteşem bir doğa harikasıdır. Kendine özgü doğal, ekolojik, habitat ve ekosistem özelliklerine sahip olmasıyla Bingöl Yüzenada Tabiat Anıtı gölcüğü üzerinde doğal halde ve yavaş hareket eden birbirinden bağımsız üç adacık bulunmaktadır. Bu alan çevrenin sembolü rolünü üstlenirken, birçok ziyaretçiyi çeken cazibeli bir turistik merkez olma özelliğindedir.

Bingöl Yüzen Adalar Tabiat Anıtı ve çevresi 2017 yılının vejetasyon döneminde ekolojik ve floristik yönleriyle incelenerek orijinal veriler elde edildi. Floristik çalışma sonucunda alan ve çevresinde 156 takson belirlenmiş olup, bunların 16'sının endemik olduğu tespit edildi. Ekolojik veriler ışığında önerilerde bulunuldu. Sonuçta bu çalışma ile Bingöl Yüzen Adalar Tabiat Anıtı ve çevresinin ekolojik ve floristik açıdan orijinalliği belirlendi. Sonuçta bu alanın Bingöl'ün tanıtımında daha fazla yerinin olması, ekolojik ve biyolojik zenginliğinin korunması, çevre düzeni ve imkanlarının iyileştirilmesi gereken sulak alanlar içerisinde olduğu belirlenerek, konuyla ilgili önerilerde ve vurgulamalarda bulunuldu.

Anahtar Kelimeler: Flora, Ekoloji, Yüzen Adalar, Sulak Alan, Bingöl

Doğal Kaynaklara Dayalı Kıyı Planlaması Ve Narlı Göl Örneği

Ülgen YENİL - Őenay CENGİZ - Őule ASLAN - Rabia ALTIPARMAK

hulgenyenil@aksaray.edu.tr

Türkiye, doğal kaynaklar bakımından dünya içerisinde önemli bir yere sahiptir. Çevre dostu bir enerji kaynağı olarak da bilinen jeotermal kaynaklar daha çok endüstriyel tesislerde, kaplıcalarda ve ısınmada kullanılabilir. Aksaray-Niğe sınırları içerisinde bulunan Narlı göl' de bunlardan biridir. Narlı göl; kalsiyum, sodyum ve bikarbonat açısından çok zengindir. Göl kıyısında yapılmış sondaj çalışmalarıyla 65° sıcaklıkta su çıkarılabilir. Yapılan ölçümlere göre gölün genişliği 3000 metre kareye yakındır. Derinliği ise 80 metre kadardır. Sit alanı olan gölün yer aldığı bölge, genel karakteri itibariyle Kapadokya Yöresinin bir uzantısı olup, İhlara-Derinkuyu Vadisi'nin devamı görünümündedir.

Bu çalışmanın amacı, volkanik kökenli krater gölü olan Narlı Göl ün doğal kaynak potansiyelini ortaya koymak ve sürdürülebilir kıyı planlaması, alternatif turizm gelişimine yönelik kararlar üretmektir. Bu çalışmayla, Türkiye de termal turizm konusu kıyı yönetimiyle birlikte ilk kez ele alınmıştır. Çalışma yönteminde mevcut doğal kaynak potansiyeli Arc-GIS 10.6 yazılımı ile analiz edilmiş ve haritalandırılmıştır. Daha sonra uygun yer seçimi ve planlama kapsamında tasarım çalışmaları yapılarak çalışmanın uygulanabilirliği sağlanmıştır. Çalışma sonucunda; cazibeyi arttırmak, kaliteli ziyaretçi sayısını arttırmak, tedavi amaçlı ziyaretçilerin ruhsal ve bedensel yapısını olumlu etkileyebilmek için öneriler geliştirilmiştir. Alanda yeni bir koruma-kullanım planı oluşturulmuştur. Termal turizm üzerine yapılan araştırmalar, önemli kavramların ve teorik çerçevelerin belirlenmesi ve bunların gelecekteki araştırmalarda bir araya getirilmesine dayanır. Bu makale, tutarlı bir araştırma yöntemleri seti geliştirme ve anlama, açıklama ve tahmin için önemli bir bilgi tabanı oluşturmada yardımcı olabilecek gözlemsel ve teorik veriler arasında peyzaj mimarlığı bakış açısıyla köprü oluşturabilecek model önerme yolunda ilk adımı atmaya çalışmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kıyı Planlaması, Jeotermal Kaynaklar, Narlı göl, Arc GIS

A Framework For Water Resource Planning

Sahar POUYA (pouyasahar22@yahoo.com)

The subjects of the water basin protection and planning have been much more important with increasing environmental problems like water pollution, water scarcity, and the effect of climate change. Cities are the main problem holders of water scarcity. In general, urbanization affects water cycle through land use changes, interacting with other regions, pollution of coastal water, salinization of aquifers, destruction of ecosystems, the pavement of surfaces, and inadequate treatment of wastewater. However, the role of urban planning in water resource protection seems to be underestimated and water basin planning takes an approach which is not integrated into the urban planning process. In fact, urban developers and designers are not related to the water resource management and there is a noticeable gap between water basin management and land use pattern. The main aim of this research is to research how urban planners can contribute to water basin management to protect them, reduce water pollution, and improve their environmental situation. In this way, through the related studies, a framework of five main disciplines including five main disciplines of Physical Planning, Social Planning, Economic Planning, Water Management, Ecological Planning have been defined in water basin planning. Under each discipline, there are defined factors and sub-factors related to water basin planning. This work suggests 20 sub-factors which should be considered in any water basin management and planning.

Keywords: Water Basin, Management, Urban Planning, Planning Factor

Rüzgâr Türbinlerinin Zeytinlikler Üzerindeki Etkileri: Urla Ve Çeşme Örnekleme

Talha AKSOY - Serhat SARI - Alper ÇABUK

tlhksy@gmail.com - serhatsari@live.com - acabuk@eskisehir.edu.tr

Gelişen teknoloji ile temiz enerji kaynakları ülke gündeminde sıklıkla yer almaktadır. Rüzgâr enerjisi, ülkemizde çeşitli coğrafi konumlarda elektrik enerjisine dönüştürülebilecek zenginliktedir. Urla ve Çeşme, Ege bölgesinin önemli rüzgâr koridorlarındaki ilçelerdendir. Türkiye’de ilk rüzgâr enerji santrali (RES) 1998 yılında Alaçatı yakınlarındaki Germiyan köyü sınırları içinde faaliyete geçmiştir. Faaliyete geçtiğinden bu yana çevresinde pek çok yeni türbin sahaları belirlenmiş ve yeni RES’ler kurulmuştur. RES’ler diğer enerji elde etme metodlarına nazaran doğaya zararı daha az olarak nitelendirilmektedirler. Fakat çeşitli olumsuz etkileri özellikle fauna üzerine literatürde sıkça tartışılmaktadır. Bu etkilerin tam olarak belirlenme amacıyla çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Ve literatürde RES’lerin çevreye etkilerini gösteren, özellikle flora üzerine yapılmış az sayıda çalışma mevcuttur. Buradan hareketle Ege bölgesinde yüzyıllardır süregelen faaliyet alanı olan zeytincilik sahalarında halihazırda faaliyetine devam eden türbinlerin çevresini nasıl değiştirdiği görülmüştür. Bu değişim çeşitli uzaktan algılama yöntemleri kullanılarak ortaya koyulacaktır. Kullanılan uydu fotoğrafları türbinlerin kuruluş tarihinden sonrasını kapsayan nitelikte ve zamansal çözünürlük olarak yıl bazında olacaktır.

Bu çalışmanın ile zeytinliklerin bu enerji dönüşümünden nasıl etkilendiğini, uzaktan algılama yöntemleri ile tespit edilmeye çalışılacaktır. Özellikle bu çalışma ile ülkemiz için önemli bir kaynak olan rüzgâr enerjisinden elektrik elde edilmesinin çevre ile daha sürdürülebilir olması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Rüzgar Türbini, Ndvi, Değişim Analizi

Bellek Oluşumuna Etki Eden Tarihi Eserlerde Peyzaj Uygulamaları: Minua (Şamram) Kanalı Örneği

Zeynep TİMUR - Murat ŞEN - Şevket ALP

zeynep.timur@hotmail.com - sennmurat@gmail.com - alp.sevket@gmail.com

Kültürel peyzaj kalıntıları; alanın tarihi, günü ve geleceği arasında sürdürülebilir bir bağlantının oluşmasında büyük bir bağlantı oluşturur. Belirli bir bölgede ve belirli bir zaman diliminde oluşmuş kültürel doku; aynı zamanda tarihten günümüze bir belleğin de en önemli göstergesidir. Kültürel peyzaj içindeki tarihi eserler ise günümüzün somut verileri olarak değerlendirilir. Tarihi Minua (Şamram) Kanalı geçmişten getirdiği kültürel arka plan ile Van Gölü Havzası'nda 2.800 yıllık bir bellek oluşturarak; geçmişteki aktivitelerin kısmen de olsa, günümüzde de yaşanıyor olmasında büyük pay sahibidir. Kanalın 2800 yıl önce ki aktivitesi geçtiği yerlerin su ihtiyacını karşılamaktı. Günümüzde de halen aynı işlevini devam ettirmektedir.

Ancak, gerek kanal çevresinde yer alan köylerdeki dağınık yapılaşma gerekse de kanalın sulamaya devam edebilmesi için, iyi niyetle yapılan 'modern' müdahaleler tarihi kanalın tahrip olmasına neden olmuştur. Tam da bu noktada; bu tür tarihi yapılarda koruma-kullanma dengesinin gözetilerek hem eserin yapılış amacına hizmet etmesini sağlamak hem de tarihsel bir veri olduğunu unutmadan, turizm amaçlı faaliyetlerin yapılmasını mümkün kılacak projeler geliştirmek kaçınılmazdır. Böylesine kompleks bir alanda çok sistematik ve sürdürülebilir bir peyzaj tasarımı; tarihi kanalın arkeolojik değerini, kullanım değerini ve aynı zamanda turizm değerini bir bütün halinde ortaya koyabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Peyzaj, Urartu, Şamram Kanalı.

Mekan, Bellek ve Koku

Elif AYAN ÇEVEN – Nur BELKAYALI

eayan@kastamonu.edu.tr - nbelkayali@kastamonu.edu.tr

Peyzajın zaman içerisinde değişim ve dönüşüme uğraması insanların geleneksel yaşantılarında da değişime sebep olmaktadır. Bu değişim ve dönüşüme bağlı geçmişten gelen birikimlerin de giderek etkisini kaybetmeye başladığı ve bunun neticesinde peyzaja dair aidiyet ve kimlik olgularının da olumsuz yönde etkilendiği görülmektedir. Bir mekânın deneyim, izlenim, algı gibi çeşitli yetilerle yeniden canlandırılmasında önemli rol oynayan bellek mekân ile diyalektik bir ilişki içerisinde. Çevresel algı bu bağlamda fiziksel değerlerin yanı sıra soyut değerlerin de bellekteki izleri ile mekânın algılanabilirliğini güçlendirmektedir. Mekân algısında duyuvar önemlidir ve şimdiye kadar görsel algı ön planda tutulmaktayken artık günümüzde diğer duyuvarında önemli olduğu anlaşılmaya başlanmıştır. Bu çerçevede koku unsurunun mekândaki rolü dikkat çekmektedir. Diğer duyuvarlardan farklı olarak koku duyuvarının hafıza ile olan yakın ilişkisinden dolayı geçmişin hatırlanmasında görsel unsurlara göre daha kuvvetli olduğu “Proust Fenomeni” ile ortaya konulmaktadır. Bu açıdan bakıldığında değişen ve dönüşen mekânların kimliklerinde, soyut bir değer olarak görülen koku unsurunun geçmişle olan kuvvetli bağı göz önünde tutularak mekân ile ilişkinin kurulması gerekliliğini ortaya çıkmaktadır. Bu çalışma kokunun hafıza ile olan ilişkisini vurgulayarak bunun neticesinde koku, bellek ve mekân ilişkisinin üzerine dikkat çekmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda bu konuya ilişkin yapılan çalışmalar incelenmiş ve sonucunda peyzajın soyut bir ögesi olarak kokunun da planlama ve tasarım süreçlerine entegre edilmesi gereken bir değer olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hafıza, Algı, Koku, Kokusal Peyzaj

Kentiçi Anayollarının Yaya Olanakları ve Erişilebilirliği Yönünden Değerlendirilmesinde Bir Model Önerisi: Mersin Yenişehir İlçesi Örneği

H. Gamze AKDOĞAN - M. Faruk ALTUNKASA

gamzealm@hotmail.com - faltun@cu.edu.tr

Yollar; yapılar, avlular, bahçeler ve meydanlar ile birlikte ilk kentleri biçimlendirmiş, ileri dönemlerde diğer öğelerde olduğu gibi, form, kapsam ve işlevini çeşitlendirip geliştirerek günümüz kent kurgusunun da temel öğelerinden biri olmuştur. Yollar, bir noktadan diğer noktalara ulaşma işlevi dışında kent imgesini oluşturan, kent kimliğini yansıtan ve kent insanının çok çeşitli dış mekan etkinlikleri bağlamında canlılığını koruyan ana unsurlardan biridir. Bu nedenle yolların planlanması ve tasarımında bu özelliklerin sürdürülebilir olması önem taşımaktadır. Bu kapsamda çalışmada, ABD’de rekreasyon olanaklarının etkinlik düzeyini tahmin edebilmek amacıyla geliştirilen, kamusal alanların etkinliğini tahmin edebilmek amacıyla Çukurova bölgesindeki bazı kentlere uyarlanan bir değerlendirme yöntemi, kapsam ve değişkenleri evrensel tasarım ilkeleri bağlamında geliştirilerek yol değerlendirmesine uygun biçime dönüştürülmüştür. Çalışma yöntemi 5 aşamadan oluşmuştur:

1. Aşama: Yaya Aksı Olanakları Seti (YAOS) Değerlerinin Hesaplanması

1.1. Yaya Aksı Genel İçin

1.2. Yaya Aksı Üzerindeki Engelli Olanakları İçin

2. Aşama: Yaya Aksı Olanakları Seti Endeksi (YAOSE) Değerlerinin Hesaplanması

3. Aşama: Yaya Akslarının Etkinlik Değişmesi Değerlerinin (ED) Hesaplanması

4. Aşama: Etkin Yaya Aksı Olanakları Seti (EYAOS) Değerlerinin Hesaplanması

5. Aşama: Yaya Aksı Olanakları Skalasının ve Haritasının Hazırlanması ve Yaya Aksı Planlama ve Tasarımına İlişkin İlke ve Önerilerin Geliştirilmesi

Araştırma alanı olarak Mersin ilinin dört merkez ilçesinden biri olan Yenişehir ilçesi seçilmiştir. Yenişehir ilçesi, konumu itibarıyla Mersin’in en hızlı gelişmekte olan merkez ilçesidir. Ancak, insan, çevre ve kent olgularının birlikte ele alınıp, birbirleri ile ilişki ve etkileşimleri düşünüldüğünde, kentin, sağlıklı bir kentleşme potansiyelinden çok uzak olduğu görülmektedir. Kentte yoğun göçten kaynaklanan hızlı nüfus artışı, kentsel gelişimi plansız ve çarpık kentleşmeye doğru sürüklemiştir. Kent, kısa bir sürede konut ağırlıklı beton blokların boy gösterdiği bir yapıya bürünmüştür. Kent insanının yaşam standardının yükselmesinde önemli yeri bulunan kentsel donatı alanları ve yeşil alanlar ise aynı hızda gelişmeyerek nitelik ve nicelik açısından kent nüfusunun ihtiyaçlarını karşılamayan düzeylerde yetersiz kalmıştır. Çalışmada ulaşılan bulgular yönünde, yerel yönetimlerin ve konu ile ilgili diğer kurum ve kuruluşların projelendirme ve uygulama çalışmalarına ve farklı alanlarda yapılacak benzer amaçlı bilimsel çalışmalara ışık tutabilecek ilke ve önerilerin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kent, yaya, erişilebilirlik

Mekan-İnsan Etkileşimi Bağlamında Tarihsel Süreklilik İçinde Bahçeköy Yerleşiminin Değerlendirilmesi

Nurgül ERDEM - Elif Nur SARI

nerdem@istanbul.edu.tr - elifnur.sari@istanbul.edu.tr

Mekan; içinde yaşayan toplum tarafından üretilmekte, ekonomik, sosyal-kültürel faaliyetlerle biçimlendirilmektedir. Değişen yaşam biçimleri, gündelik alışkanlıklar, yaşam beklentileri ve talepler günümüzde kente yeni roller biçebilmektedir. İstanbul'da kuzey ormanları yakın geçmişte, ulaşım, konut dokusu, rekreasyon talepleri açısından değişime uğramış, karar vericilerin mevcut politikaları doğrultusunda değişim devam etmektedir. Çalışma kapsamında çevresindeki yerleşim alanlarından, sosyo-ekonomik gelişmişlik açısından görece geri kalmış Bahçeköy'ün, mekan organizasyonu ve yakın çevresiyle ilişkisini tarihsel süreklilik içinde kurarak değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. 3. Havaalanı ve 3. Köprü güzergahları arasında kalan Bahçeköy çalışmanın ana materyalini oluşturmaktadır. Çalışma sürecinde mevcut doku üzerinde mekânsal analizler, değişim analizi, arşiv araştırması, literatür taraması ve literatür taraması yapılmıştır. Çalışma kapsamında Bahçeköy yerleşiminin; politik, sosyo-kültürel, iktisadi ve arazi kullanım deneyimleri, tarihsel süreklilik bağlamında incelenmiştir. Tarihsel süreç Rumların yaşadığı Osmanlı dönemi, Selanikli mübadillerin yaşadığı erken Cumhuriyet dönemi ve kozmopolit toplum yapısına sahip Geç Cumhuriyet dönemi olmak üzere üç döneme ayrılmıştır. Dönemlerin kırılma noktalarını; 1924 yılında Lozan Anlaşması gereğince gerçekleşen mübadele göçü ve 1980 sonrası uygulanan neo-liberal politikalar oluşturmaktadır. Bahçeköy'de farklı dönemlerde yerli halkın mekan ve çevresiyle kurduğu ilişkileri değerlendirilmiş, değişen mekan organizasyonunda bu alan için karar vericinin kimliği saptanmıştır. Çalışma sonucunda, toplum yapısındaki kimlik değişkenliği ve buna bağlı olarak farklı mekan ve arazi kullanımlarının mekanın sürekliliğine engel olduğu, yasal yönetsel çerçevenin mekanın sınırlı gelişiminde etkisi olduğu saptanmıştır. Kaybolan değerlerin ön plana çıkarılması için mevcut potansiyellerini kullanabileceği turizm, ulaşım gibi tematik stratejik planlar geliştirilmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mekan-İnsan, Tarihsel Süreklilik, Bahçeköy

Deprem BÖlgelerindeki Açık-Yeşil Alan Sistemi İlke Ve Standartlarının Bolu İli Örneğinde İrdelenmesi

Gülden ÇAVUŞ (cavusgul_cavus@hotmail.com)

Türkiye'nin % 96'sının deprem tehdidi altında bulunması, diğer afetlere göre sayı ve zarar bakımından fazla ve etkili olması konu olarak depremin; Deprem sonrasında kullanılabilir açık alanların çeşitli nedenlerle imara açılması nedeniyle 2004 yılında (mülga) Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Mevzuat Komisyonu'nda "Kentsel açık alanlara ilişkin standartların afet sonrası barınma ve hizmet alanları, bu amaçla kullanılabilir donatı elemanları gereksinimlerini de göz önüne alarak yeniden düzenlenmesi" konusu karar altına alınması sebebiyle açık-yeşil alanların, Kuzey Anadolu Fay Hattı üzerinde konumlanan, 1. Derece Deprem Bölgesinde yer alan, 1999 Marmara Depremi'nden sonra planlı kalıcı konutları üzerinde barındırıyor olması sebebiyle, Bolu kentinin seçilmesine neden olmuştur.

Bu çalışma kapsamında Bolu kentindeki mevcut kentleşme ve hataları irdelenmiş, konu üzerinde çözüm önerileri hazırlanarak, analiz çizelgeleri hazırlanmıştır. Bu çizelgelere dayanarak öneri planlar oluşturulmuş ve bu çalışmanın, diğer bölgeleri de örnek oluşturması amaçlanmıştır. Bolu Kenti'ne ait üç mahalle örneklemeyle yapılan bu çalışmada, Kalıcı Konutlar Yaşamkent Mahallesi deprem sonrası planlanan bir mahalle olması açısından, diğer mahallelere göre en uygun örnek olarak kabul edilmişti hipotezimizde. Mahallelerin birbiri ile karşılaştırılarak hipotezimizde belirtilen sonucun doğruluğu sınanmıştır.

Sonuç olarak, "Japonya Tokyo'da Bir Deprem Sonrası Afet Önleyici Yeşil Koridorun Tasarımı Görüntüsü" örneğinden yararlanarak, her mahalle için öneri diyagram oluşturulmuştur. Son söz olarak, büyük şehirlerdeki değerli arazilerde, sağlam temele dayanmış, yüksek katlı binalar yapılarak, açık alanlar yaratmak ve bu açık alanlarda da nüfusa, yoğunluğa uygun, her mahalle için en az bir adet olmak üzere deprem parkları ve ona uygun kent mobilyaları planlamak ana hedefimiz olmalıdır. Bu çalışma sonucunda afet bölgeleri için genel standart ilkeler belirlenmesi amaçlanmış olup Bolu İli örneğinde irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Deprem, Açık-Yeşil Alan, Deprem Parkı, Çevre ve Deprem Duyarlı Planlama

Pikionis'in Zihin Coğrafyası: Mimarlığın Ekolojik ve Kültürel Belleği

Seda KURT ŞENGÜN (sedakurtsengun@gmail.com)

Atina, Attika peyzajından ayrı düşünülemez; Attika peyzajı taşı, toprağı, tepeleri, nehirleri canlıları doğurandır, antik insanların yaşam kaynağı ve öykülerinin konusu olur. Dimitris Pikionis'in Atina yürüyüşleri çok genç yaşlarından yaşamının son günlerine kadar devam eder; merak dolu gözlemlerini Pire limanından Akropolis'e dek uzanan Attika peyzajının toprağına, ağaçlarına, çalılara dokunarak, etrafı çevreleyen dağların ve tepelerin, manzarasına giren silüetlerin resimlerini yaparak ilerletir. Doğduğu Attika peyzajını desenlerle, eskizler ve notlarla araştırır.

Yapı inşası olmayan, bir yer-yapısı olarak inşa edilecek olan Atina'da Akropolis'e komşu Philopappos Tepesi Çevre Düzenleme Projesi bir kent planı ölçeği değildir, Akropolis'e yeni bir ulaşım tarif edilmesi isteğidir ve kentin sakinlerinden ziyade, ziyaretçiler odaklı bir projedir. Böyle bir proje için ünlü mimar Constantinos Doxiades akıllara gelir, ancak 1954'te artık 70'lerine gelmiş ünü olmayan Dimitris Pikionis'in projeyi gerçekleştirebilecek ülkedeki 'tek' mimar oluşu ile devlet görevine atanmasına karar verilir.

Ataların, tanrıların, düşünürlerin, halk hikayelerinin konusu olan kadim Atina kentinin Akropolis ile Philopappos tepelerini bağlayan eteklerinde konumlanan bu önemli peyzaj parçasının tüm atmosfer bileşenleri; noktaları, konturları, manzaraları Dimitris Pikionis tarafından hesaplanarak tasarlanır. Pikionis geçmişteki günlük noktasal-yer ile ilgili kullanımlardan referanslarını alırken literatürde kendinden bahsedilirken kullanılan 'isabetli ve ilintili' bir mimari bakışı üretir. Atina coğrafyasını yeryüzü doğasına bağlayan ekolojik ilgileri Philopappos vesilesiyle ait olduğu yere yeniden yükleyen Pikionis'in ürettiği bu mimari bakış ile doğadan kopmamış antik insanların kullanımları ve 'kadim' olanın anlamı yeniden hatırlanır. Bir projeden beklenen politik, ekonomik beklentileri apaçık bir kenara bırakan Pikionis, coğrafya ve kadim kültür bilgileri ile üretimini gerçekleştirir.

Philopappos Tepesi Çevre Düzenleme Projesi dönemi için özgün, aynı zamanda bir koruma projesidir. Bu peyzaj tasarımına Pikionis'in 'orjinal' karakteri ve Attika peyzajı içinden Akropolis'e doğru olan 'özel' yürüyüşlerinin de katkısı olduğu bilinir. Projenin sahip olduğu coğrafi izler mimarının kendi coğrafyasına duyduğu ekolojik ve mimari hassasiyet sayesinde ortaya çıkar; mimar ve üretimi, mimarlık tarihinde bu sayede yerini alır.

Bu araştırma genel anlamda coğrafyalardan bağımsız günümüz peyzajlarındaki anonimleşen mimarlık uygulamalarını düşündürmeye yöneliktir. Özel bir aralık olarak ise antikite ile gelecek arasında yoğunlaşabilmiş -olağanüstü- bir vaka değerindeki mimar Pikionis ve Philopappos örneği seçilir. Mimarın karakteri ile tarihi bilinirlik kazandığı Philopappos ve diğer uygulamaları arasındaki bağ ve tutarlılık, izinli belgeler eşliğinde anlatılacaktır. Genel bağlamdan ilerleyen bu özel araştırma sayesinde yere özgü mimarlık ve fikir özgünlüğü, giderek korunma önemi artan doğal ekolojiler için mimarın rolü ve ekolojik ile kültürel belleği koruma olasılıkları üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Toposentrik, Mimarlık, Peyzaj, Ekoloji, Kültür, Modern / Topocentric, Architecture, Landscape, Ecology, Culture, Modern

Kentsel Açık Yeşil Alanların Kültürel Ekosistem Servisleri Kapsamında Değerlendirilmesi: Trabzon Üniversite Mahallesi Örneğinde

Duygu AKYOL - Doruk Görkem ÖZKAN

duyguakyol@ktu.edu.tr - dorukgorkemozkan@gmail.com

Yeşil alanlar; bir kentin kimliğine ve imajına katkı sağlayan, kent içindeki doluluk ve boşlukları ve bunlar arasındaki ilişkileri kuran, sürdürülebilir kent yaşamının temelini oluşturan alanlardır. Kentsel yeşil alanlar ekolojik, fiziksel ve rekreasyonel işlevleri barındırması sebebiyle de kente ve kentliye katkılar sağlamaktadır. Son dönemde kentsel yayılmaya karşı ortaya atılan kompakt kent kavramı kentlinin yeşil alanlara erişiminin azalmasına ve kentsel yeşil altyapı ile sağlanan kültürel hizmetlere olan ihtiyacı arttırmaktadır.

Çalışmanın amacı yoğun olan yerleşik kentsel alanlarda kentsel açık yeşil alanlarla ilgili kültürel ekosistem hizmetlerinin arz ve talebini tespit etmektir. Arcgis programı ile kentsel ölçekte yapısal ve yeşil alan yoğunluk değişimini somut olarak görebilmek adına alan kullanım değişimi analizi yapılmıştır ve analiz sonucunda çalışma alanı olarak Trabzon ilinde yer alan ve son yıl içerisinde nüfus artışının fazla olduğu Üniversite Mahallesi seçilmiştir. Bu çalışma alanının seçilmesinin bir diğer nedeni ise kültürel ekosistem kavramının ve bu kavrama olan eksikliğin net olarak incelenebilecek bir kullanım çeşitliliğine sahip olmasıdır. Seçilen alanda 250 kişi ile anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Ankette yeşil alanların miktarı ve kullanılabilirliği, kullanım şekli, faaliyet türleri, kullanımı kısıtlayan faktörler ve yeşil alanları ziyaret etmeyi teşvik eden faktörler ve yeşil alanları ikamet yerinin uzaklığı hakkında sorular sorulmuştur. Verilen cevaplar ile faktör analizi yapılarak kültürel ekolojik servislerin Üniversite Mahallesinde neyi ifade ettiği bulunmuş ve bu faktörlere tek yönlü varyans analizi yapılarak ilişkili olup olmadığına bakılmıştır. One sample T testi ile de kültürel ekosistem hizmetlerine olan talep belirlenmiştir.

Bu çalışma kapsamında kültürel ekoloji servislerinin sağlanmasında kentsel açık yeşil alanların önemi ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Büyüme, Yeşil Alan, Kültürel Peyzaj, Ekosistem Servisleri, Trabzon

Antik Kentler, Kaybolan Bellek Ve Peyzajları: Priene Antik Kenti

Nergiz BELEN - Ülgen YENİL - Şükran ŞAHİN

nergizbelen80@gmail.com - hulgenyenil@aksaray.edu.tr - sukran.sahin@ankara.edu.tr

Bu çalışmanın amacı, unutulmaya yüz tutmuş antik kent-peyzaj ilişkisinin değerlendirilmesidir. Priene antik kenti örneğinde kaybolan belleğin yeniden ortaya çıkartılmasıdır. Tarihsel geçmiş; bir ulusun belleği ve kültürel mirasıdır. Antik kentler içlerinde buldukları peyzajlarda kaybolan geçmişin izlerini barındırmaktadır. Böyle bir yaklaşım tarihi peyzaj karakterizasyonu olarak adlandırılmaktadır. Bu çalışmada Priene antik kentinin geçmişte varolan peyzajla olan ilişkisi literatüre dayalı olarak incelenmiştir. Tarihi M.Ö. 700'lere kadar giden Priene Antik Kenti Anadolu arkeolojisi için büyük öneme sahip bir antik kenttir. Döneminin en gözde ve önemli liman kentlerinden birisidir. Ulaşılması zor dağlık bir yamaç üzerine konumlandırılan ve görkemli yapıları ile göz dolduran şehir bölgenin geçmişini, kültürünü ve belleğini barındırmaktadır. Kolektif bellek açısından şehre bakıldığında eski insanların sanat, kültür ve estetiğe verdikleri değer anlaşılmaktadır. Bu bağlamda geçmişte mekan algısı dolayısıyla toplumun mekanla ilgili güçlü bir Anadolu kentinden söz edilebilir. Şehrin yer seçimi, planı ve sokak düzeninde peyzajın etkin rol aldığı görülmektedir. Sonuç olarak Priene kentinde kurulmasında, kentsel yapısının biçimlenmesinde ve kentlinin yaşamında peyzajın önemli rol aldığı ortaya konulmuştur. Antik kaynak değerlerinin kaybolmaması için kentlerin arkeolojik kalıntı olarak kayıtlarının yanı sıra, geçmiş tarihinin, sahnelendiği peyzajın özellikleri ve rolü ile birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kolektif bellek, Priene, Aydın, Peyzaj, Antik Kent

Dönüşen Mekan Belleği: Ankara Güvenpark Üzerine Çağdaş Önermeler

Bigge ŞİMŞEK İLHAN – Sinem ÖZDEDE – Deniz Özge AYTAÇ

bigesimsek@gmail.com

Bu bildiri, “mekan belleği” kavramına odaklanılarak, çağdaş, genç ve modern Türkiye Cumhuriyetinin başkenti Ankara için Alman şehir plancısı Jansen tarafından öngörülen kent planında yeni bir kent merkezi yaratılması adına kurgulanan mekânsal sistemin temel bileşenlerinden biri olan Güvenpark’ın kolektif bellekte yer alan somut izlerini sürerek çağdaş önermeler getirmek amaçlanmıştır.

Kentlerin kuşaklar boyu ürettiği kültürel ve tarihsel birikimlerinin sonucu olan kolektif bellek, üzerinde kodlanan mekânsal öğelerin istemli ya da istemsiz şekilde yok edilmesi ile bireylerde kalıcı olan aidiyet ve kimlik sorunlarına yol açmakta; bu durum zaman içerisinde mekânların değişimlerinin, kolektif belleği değiştirebilmenin ötesinde tam tersine dönüştürebileceğinin de olanaklı olabileceği anlamına gelmektedir.

Cumhuriyetin önemli bir mekânsal izdüşümü olarak orijinal anlamının izlerini taşıyan sosyal ve fiziksel organizasyonu ile kentlinin kolektif belleğinde yer eden Güvenpark kent kimliğini oluşturan önemli kentsel öğelerden birisidir. Ancak; günümüzdeki kullanımları bağlamında Kızılay kent merkezinde nefes alınabilecek tek açık ve yeşil alan olarak kalan Güvenpark’ın, ne yazık ki kullanılmak yerine gelip-geçilen bir mekan haline geldiği, parkın yer işareti Güven Anıtı’nın da orijinal anlamının göz ardı edildiği kullanımlara maruz kaldığı görülmektedir.

Çalışma kapsamında, kent kullanıcılarının geçmişteki ve günümüzdeki Güvenpark algısındaki değişimini ortaya koyarak, tarihsel kimliğe sahip parkta, tarihsel süreçte yaşanan bellek dönüşümlerine dikkat çekmek amaçlanmıştır. Bu bağlamda her yaş grubundan kullanıcılar ile yapılan sözlü görüşmeler ve metinsel okumalardan elde edilen bilgiler ile Güvenpark’taki alan kullanımlarının değişimi ortaya konmuş ve 21. yüzyılda parkın kolektif bellekteki yeri, anlamı ve işlevine göndermeler yapan, çağdaş temalar barındıran bir rekreasyonel programlama için öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kolektif bellek, Kent kimliği, Güvenpark, Çağdaş Park

Değişimin Gücü ve Sinop İli Üzerinden Kentsel Hafıza Kaybı

Sibel YILMAZER (sibelsenna@ssld.com.tr)

Disiplinlerarası bir kavram olan bellek; deneyim, duyum, izlenim, algı gibi kavramlarla kavrayışları canlı tutabilme yetisi olarak tanımlanabilir. İnsanın en temel işlevlerinden biri olmakla birlikte, insanın varoluşunu zaman ve mekan bütünlüğü içinde algılamasına ve sürdürmesine imkan veren en önemli yetilerden biridir (Yeşilyaprak, 2008).

Belleğin bu etkileşimleri geçmişi şimdide koruma gücü olarak ele alınabilir. Burada hassasiyet gösterilmesi gereken, geçmişin nasıl korunabildiği ve nasıl sürdürülebildiğidir. Değişim, tarih boyunca yönetilmesi gereken bir süreç olmuştur. Kentsel tasarım kriterlerinin sürece uyum sağlayabilmesi, değişimle etkileşen, sürdürülebilir olabilecek, eski tasarım kriterlerini ve yeni değişimleri karşılayan olabilme niteliğidir.

Şehir de an be an değişen bir düşünsel ürünün yansıması olmalı.(Turgut Cansever)

İklim değişikliği üzerinden örneklenirse;

Bakış açımız ve sürdürülebilirlik kıvamımız nasıl olmalıdır?

-İklim değişikliğinden, kentler nasıl etkileniyor mu?

-Kent, değişen iklime nasıl uyumlanmalı mı?

Bellek ve kente bakış açımız peyzaj mekanını anlamlandırmamıza-tasarlamamıza yardımcı olacaktır.

Bu bildiride köklerini kaybetmeyen kentler tasarlamak ve mekan-bellek-peyzaj ilişkisinde tasarım kriterlerini destekleyici insan deneyimlerine de odaklanarak SİNOPALE/2019 için üretilen 3 enstalasyon paylaşılarak;

*Sinop İli merkezinde tarımsal önemi unutulmuş olan 'Mısır-Buğday-Tütün' üretiminin şehir içinde planlanarak hatırlanması, çabuk bozulan sebze üretiminin avlu peyzaj örneklemeleriyle hatırlatılıp şehire kazandırılması amaçlı 'GÖÇEN TARIM',

*Sinop iline ait 'Endemik Bitkiler 'in peyzaj mekan tasarımlarına dahil edilmesi için 'HATIRLATAN DURAKLAR'

*Kentsel hafızayı yeşertmek adına 'UNUTULAN YOLLAR' farklı bakış açıları sunulmaya yoğunlaşmıştır. Çünkü; Herkesin ve her dönemin hayat tecrübesi eşsizdir.

Anahtar Kelimeler: Değişim, Hafıza

Anadolu Mitleri Ve Efsanelerinin Kentsel Peyzaja Ve Kent Kimliğine Etkisi

Eylem AKGÜL YALÇIN - Emel BAYHAN

y_eylem@ibu.edu.tr - emelbaylan@yyu.edu.tr

İnsanlar ve peyzaj arasındaki karşılıklı ve dinamik etkileşim, hem mekansal hem de varoluşsal kimliği oluşturur. Bir mekana ait olma ihtiyacı kapsamında, fiziksel peyzaj bireylerin ve toplumların kimlik inşasının temel unsurlarından biridir. Mitler ise toplumsal belleğin merkezi belirleyenleridir (Ulutürk 2012). Toplumsal bellek, toplumsal bilinç yapısının ve buna dayanan tüm toplumsal pratiklerin temelidir. Toplumsal bellek, kimlik ve mitler, kaynağını peyzaja ilişkin algılardan ve peyzajda gerçekleşen deneyimlerden almaktadır (Tilley 2006). Doğal ve sosyo-kültürel ortamın ve bu ortamdaki ilişkilerin aktarıldığı soyut kültürel miras öğelerinden destanlar ve mitler, kimliğin ve yere bağlılığın oluşmasında ve güçlenmesinde önemli rol oynamaktadır. Efsaneler ve mitler, toplumun düş gücü etkisi ile kuşaktan kuşağa aktarılan ve şekil değiştiren hayali, alegorik bir anlatım ile birlikte halk masalları olarak açıklanan soyut kültürel miras unsurları arasındadır. Günümüzde, mitler ve efsaneler yeni projeler ile kent peyzajında mekânsal yansımalarını bulmaktadırlar.

Manevi, sembolik, etik değerleri ile yansıtılan doğal ve kültürel unsurlardan oluşan kent peyzajları, toplumun kollektif belleğini yansıtmalıdır. Günümüz koşullarında destan ve efsane gibi sözlü anlatıların somut ve mekânsal ifadeleri, kent peyzajında yer bularak, toplumun üyelerine kültürün görsel ve deneyimsel aktarımında rol oynamaktadır. Son zamanlarda peyzaj tasarımcılarının ve mimarların mekanları fenomenolojik yaklaşımla ele alması, insan ve çevrenin bölünmez bir bütün oluşturduğunu kabul etmesiyle, mimarinin ve çevresel tasarımların insana ve içinde bulunduğu topluma ait değerleri mekana entegre ederek çalışması yerin oluşumuna katkıda bulunmuştur. En basit ifade ile fenomenoloji, insan deneyimlerinin yorumlanması çalışmalarıdır. Bu bağlamda bildiride, bir halk kahramanı olan Köroğlu'nun ve Köroğlu Destanı'nın Bolu (Türkiye) kent kimliğine, kollektif belleğine etkisi, kentteki peyzaj tasarım uygulamaları ve sembolik öğeler kapsamında, fenomenolojik bir yaklaşımla incelenmiştir. Bildiride, fenomenolojik metotlardan, ilk kişi (araştırmacı) ve hermenotik araştırma yöntemleri kullanılarak elde edilen bulgular Türkiye ve Dünya örnekleri ile karşılaştırılarak tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Soyut Miras, Toplumsal Bellek, Kentsel Peyzaj, Yer Duygusu, Anadolu Mitleri

Kentsel Kolektif Hafızanın Çözümleme Sürecinin Malatya Üzerinden Değerlendirilmesi

Sevgi GÖRMÜŞ - Serhat CENGİZ - Elif OKTAY

sevigormus@gmail.com - srhtcengiz@gmail.com - elfoktay@gmail.com

Kollektif hafıza aynı yeri kullanan grupların hafızalarındaki ortak bilgiyi ifade etmektedir. Belirli bir yerde yaşayan gruplar farklı zaman dilimlerinde mekânsal imgeler üzerinden bir hafıza üretmektedirler. Maurice Halbwachs'a göre mekânsal imgeler kolektif hafıza üretiminde çok önemli bir rol oynamaktadır. Bir kentin mimarisi, heykelleri, meydanları, ağaçları, sokakları gibi mekânsal imgeleri arasındaki ilişkililik kentsel hafızanın sürdürülebilirliğini kolaylaştırmaktadır ve kentsel uyumu sağlamaktadır. Ancak kentsel planlama ve tasarım müdahaleleri ile üretilen yeni hafızanın kentsel hafıza uyumunu ihlal etmesi son zamanlarda Türkiye kentlerinde tanık olunan önemli bir durumdur. Bu çalışma kentsel hafıza uyumunu ve kolektif hafızanın çözülme sürecini Malatya kent merkezinde görsel nesnelere ve güncel kent söylemleri ve anlatıları üzerinden değerlendirmektedir.

Görsel nesnelere temel aracını oluşturan fotoğraflar photovoice tekniği ile yorumlanırken hafıza kayıtları ve kent anlatıları etnoğrafik gözlemler aracılığıyla belirlenerek katılımcı CBS tekniği ile değerlendirilmiştir. Malatya kent merkezinde birbiri ile ilişkili olmayan mekânsal hafıza simgelerinin genç kentliler üzerinde baskın bir etki yaratmadığı, ancak buluşma noktalarının betimlenmesinde etkin olduğu gözlemlenirken; yaşlılar için geçmişteki siyasi/politik olayları yeniden dile getirmenin önemli bir aracı oldukları, geçmişteki kentsel formun, sosyal uyumun ve komşuluğun hatırlatıcı öznelere olma niteliği taşıdığı görülmektedir. Dolayısıyla mekânsal imgeler kolektif hafızayı canlı tutarken bir yandan da geçmişin kentsel görüntüsü ve formuna ulaşmayı sağlayan önemli ara yüzlerdir. Bu çalışmanın, kolektif hafızanın çözülme aşamalarını belirlemenin yanı sıra kentsel hafızanın çözülme sürecini anlamada peyzaj planlama ve tasarım süreçlerinde izlenebilecek teknikleri araştırmaya katkısı olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Kolektif Hafıza, Kentsel Etnoğrafi, Katılımcı CBS, Photovoice, Malatya

Peyzaj Tasarımlarında Sanatın Mekana Yansıması

Arzu ALTUNTAŞ (arzualtuntas@yahoo.com.tr)

Mekan, en basit ve yalın haliyle “ev, yurt” anlamına gelmektedir. Mekan birçok amaçla, yöntemle, materyalle oluşturulan, farklı işlevleri olan ve değişik şekillerde sınırlandırılan boşluktur. Bu boşluk, her türlü insan ihtiyaçlarının giderilebilmesi amacıyla, tarih boyunca, mekan düzenleme/mekan oluşturma amacı güden farklı meslek disiplinlerinin de konusu olmuştur. Bu disiplinlerden biri de peyzaj mimarlığıdır.

Peyzaj mimarları, yaptıkları tasarımlarda ekolojik yapıyı ve işlevselliği ön planda tutarak tüm duyu organlarına hitap edebilen, estetik bir değeri olan tasarımlar yapmakla yükümlüdürler. Bu estetik değerın tam olarak karşılanabilmesi ve ifade edilebilmesi, tasarımlarda sanatın kullanılmasıyla mümkündür.

Bu çalışmada özellikle kentsel açık alanlarda yapılan peyzaj tasarımlarında mekan oluşturulurken etkin olan peyzaj öğeleri ve bunların bir sanat objesi olarak kullanım şekilleri ile sınıflandırma ölçütleri araştırılmış; yapılan çalışmalar incelenerek değerlendirmelerde bulunulmuştur. Peyzaj öğelerinin kalıcı ve geçici öğeler olarak sınıflandırıldığı ve kalıcı öğelerin de kendi içinde doğal-yapay ve iki boyutlu-üç boyutlu olarak ayrıldığı elde edilen sonuçlardan biridir. Peyzaj tasarımlarında sanatın uygulanması veya sanatın peyzaj tasarımlarına entegre edilmesi, yüzey veya hacim sanatları gibi farklı sanat dallarının bu peyzaj öğelerine uygulanması şeklinde görülmektedir. Bu çalışmada özellikle yeni dönemde yapılan çağdaş uygulamalara örnekler verilmiştir. Yine, peyzaj - mekan - sanat üçlemesi içerisindeki kuvvetli ilişkinin hem mekana ve hem de peyzaja değer kattığı, peyzaj tasarımcısının sanatsal gücünün ve yeteneğinin mekanın insanlar tarafından beğenilmesinde çok önemli kriterlerden biri olduğu, peyzaj tasarımlarında kullanılan sanatsal değerlerin mekanın kalitesini arttırıcı etkiler arasında yer aldığı, sanatsal kaygılarla oluşturulan mekanlarda mekânsal belleğin ve mekânsal kimliğin daha kuvvetli olduğu, ulaşılan diğer sonuçlar arasındadır.

Anahtar Kelimeler: Bellek, Mekan, Peyzaj, Peyzaj Tasarımı, Sanat

Terkedilen Demiryolu Alanlarında Endüstri Mirası Ve Biyoçeşitlilik: Almanya, Berlin'den İki Örnek İncelemesi

Selçuk SAYAN (selcuksayan66@gmail.com)

Enerji kaynakları, teknoloji ve ulaşım olanaklarının değişmesine bağlı olarak verimliliği azalan ve gelişen üretim süreçleri sonucunda, kullanılmaz veya işe yaramaz hale gelen endüstriyel bölgeler veya alanlar uluslararası terminolojide "Brownfields" veya "Wastelands" olarak adlandırılmaktadır. Türkçe'de bu kavram, "Terkedilmiş endüstri bölgesi" şeklinde isimlendirilmektedir. Özellikle kent içinde veya periferisinde kalan bu tür alanlar, rekreasyon için büyük potansiyel taşımakta; endüstriyel mirasın farklı anlamlar yüklenerek yeniden benimsenmesine ve kullanılmasına fırsat vermekte ve bu yolla kentin bir parçası haline gelmektedir. Ayrıca araştırmalar, bu tür alanların, kentsel biyoçeşitliliğin korunmasında ve restorasyonunda önemli potansiyeli olduğunu göstermiştir.

Berlin'de önce Anhalter, daha sonra Potsdamer istasyonlarının, tren manevra alanı olan Gleisdreieck ve demiryolu deposu olan Südgelände, 1945 yılında Berlin'in ikiye bölünmesiyle giderek işlevsiz duruma gelmiş ve yaklaşık kırk yıl kendi haline terk edilmiştir. Özellikle batı Berlin'de, terk edilen alanların park olarak kente kazandırılması konusu, yetmişli yıllarda kent ekolojisi tartışmalarıyla başlamış; 1989'da yeniden birleşme sonrasında daha çok önem kazanmıştır. Halkın katıldığı; birçok paydaşın yer aldığı planlama süreci, 18 hektar büyüklüğündeki Naturpark Südgelände'nin 2000 yılında ve 26 hektar büyüklüğündeki Park Gleisdreieck'in 2013 yılında açılmasıyla sonuçlanmıştır.

Naturpark Südgelände, doğal vejetasyonun ve demiryolu tesislerinin korunduğu; sade tasarımları ve arazi-sanatı ile kimlik kazanmıştır. Park Gleisdreieck, ruderal vejetasyonun ve mevcut tarihi yapıların tasarımla bütünleştiği; çeşitli spor ve rekreasyon olanaklarının yer aldığı açık-yeşil alanlarıyla kentin önemli bir parkı olmuştur. Her iki parkın ortak özelliği ise kuşkusuz "Yerin Ruhu" (Genius Loci)'dur. Bu çalışmanın amacı, işlevini yitiren alanları, Berlin'de gerçekleştirilen bu iki başarılı park bağlamında incelemek ve kazanılan bilgiyi Türkiye'de benzer niteliklere sahip alanlara taşımaktır.

Anahtar Kelimeler: Kent Ekolojisi, Endüstri Mirası, Terkedilmiş Endüstri Bölgesi

Türkiye'deki Arkeolojik Dünya Miras Alanlarının Peyzaj Olarak Yönetim Tarihçesi

Zeynep AKTÜRE (zeynepakture@iyte.edu.tr)

Bu bildiri önerisi, UNESCO Dünya Miras Listesi'ne Türkiye'den kaydedilmiş Efes, Bergama gibi arkeolojik alanlarda büyük bütçeli kazılarla ortaya çıkarılan buluntular için kullanılmaya başlanan kültürel miras kavramının günümüzde doğal ve kültürel özellikleri nedeniyle değerli bulunan alanları, üzerlerinde yaşayanlarla birlikte, geçmişi, bugünü ve geleceği kapsayan bir perspektifle kavramlaştırmaya genişlemiş olduğu gözleminden yola çıkmaktadır.

2019 itibariyle Türkiye'den on sekiz alan UNESCO Dünya Miras Listesi'nde kayıtlı bulunmakta ve bu alanların çoğunluğunu arkeolojik alanlar oluşturmaktadır. Bu alanlarda, yabancı uzmanların başkanlık ettiği, Avrupa başkentlerindeki müzelere sergilenecek, incelenecek ve yayımlanacak malzeme götürmeyi amaçlayan, büyük bütçeli ve peyzaja büyük zarar veren kazılarla başlayan bilimsel çalışmalar, zaman içinde; arkeolojik araştırma, koruma ve tüm paydaşların gereksinim ve beklentileri arasında uzlaşma sağlama amacıyla; alan yönetimine ağırlık verir hale gelmiştir. Bu dönüşümü örnekler üzerinden izleyecek olan bildiri, ele alınan zaman diliminin uzunluğu ve örneklerin çokluğu nedeniyle, peyzajın arkeolojik araştırmalara "sahne" olduğu en erken ve "konu" olduğu en yakın dönemlere odaklanacak; ara dönemlere değinmeler, peyzajı bilimsel incelemenin sahnesi olarak görmekten konusu olarak görmeye dönüşüm açısından önemli saptamalarla sınırlı tutulacaktır.

Bu inceleme, etkin aktörler olan arkeologların, fiziksel ve sözel yeniden inşaları yoluyla, belli bir alan veya bölgeye ilişkin öne sürdükleri varsayımların yerli halkların o alan veya bölgeye verdikleri "geleneksel" değerlerle hiç örtüşmeyebileceğini gösterecektir. 1972 Dünya Miras Sözleşmesi çerçevesinde doğal ve kültürel miras alanlarının korunması için sürdürülebilir bir model olarak tüm paydaşların katılımıyla yönetilmesinin önerildiği bir dönemde, bilgi yönetimi stratejilerinin bu örtüşmezliğin ortadan kalkmasını sağlayıp sağlamadığı, bildirinin sonuç bölümünde ele alınacak tartışma başlıkları arasında bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: UNESCO Dünya Mirası Arkeolojik Alanlar, Türkiye, Arkeolojik Alan Yönetimi Tarihi, Kültürel Peyzaj

Kentlerin Doğallaştırılması Bağlamında Doğa Esaslı Çözümler; Urban GreenUp Projesi İzmir Örneği

Gülşah KAÇMAZ - Merve ÖZEREN ALKAN - Çiğdem COŞKUN HEPCAN - Şerif HEPCAN

gul.sah.k@hotmail.com

Kentlerdeki yaşam kalitesi çok farklı nedenlerle tehdit altındadır. Bu kapsamda iklim değişikliğinin yarattığı sorunlar başı çekmektedir. Bunun yanı sıra biyo-çeşitliliğin kaybı, kentsel yeşil alanların nitelik ve nicelik olarak yetersizliği, hava kirliliği ve kentsel ısı adası etkisi gibi konular da günümüzde kentlerde öne çıkan diğer sorunlardandır. Bir kıyı kenti olan İzmir de hiç şüphesiz benzeri sorunları değişik yoğunluklarda yaşamakta ya da gelecekte yaşama riskiyle karşı karşıya bulunmaktadır.

Bu makalenin amacı, HORIZON 2020 kapsamında Avrupa Birliği tarafından desteklenen "Kentlerin Doğa Esaslı Çözümler Vasıtasıyla Yeniden Doğallaştırılması İçin Yeni Stratejiler" isimli Urban GreenUP projesinin bir parçası olan İzmir kentindeki uygulamaları anlatmak ve irdelemektir. İzmir, Liverpool ve Valladolid ile birlikte bu projedeki üç öncü ve uygulayıcı kentten birisidir. Urban GreenUP'ın doğa esaslı çözümleri (DEÇ), Karşıyaka ve Çiğli ilçe sınırları içinde kalan üç farklı pilot alan için geliştirilmiş olup bu alanlarda uygulanacaktır. Bunlardan pilot alan-A'da kentsel ısı adası etkisinin hafifletilmesini sağlamak üzere yeşil parklet uygulamalarından, geçirgen yer döşemelerine kadar geniş bir yelpazede müdahalelerin (DEÇ'lerin) uygulanması söz konusudur. Pilot alan-B'de, iklim duyarlı kent tarımının gerçekleştirilmesi için akıllı sera uygulamaları ile sızdırma hendekleri ile yağış sularının toplandığı ve polinatör evleri ile biyo-çeşitliliğin artırılmasının amaçlandığı biyo-bulvar uygulamaları gerçekleşecektir. Pilot alan-C'de ise; kent için yeni bir yeşil koridorun tesis edilmesi ve Peynircioğlu Deresi'nin doğallaştırılmasından yola çıkılarak yaya ve bisiklet yollarının oluşturulması, Peynircioğlu Deresi'nin yatağında ve kıyısında doğallaştırma uygulamaları hayata geçecektir.

Sonuç olarak, 5 yıllık bir proje olan Urban GreenUP'ın uygulama aşaması bu makale hazırlandığı sırada henüz başlamamıştır. Proje kapsamında İzmir kenti için planlanan DEÇ'lerin uygulanmasının ardından iki yıllık izleme süreci boyunca performansları ölçülecektir. Nihai hedef, projeden çıkarılacak dersler ışığında gerek İzmir'de gerekse diğer kentlerde bu tür uygulamaların yaygınlaştırılmasının sağlanması ayrıca kent planlarının ekolojik bir bakış açısıyla ve iklim değişikliğine uyum açısından değerlendirilerek, geliştirilmesidir.

Anahtar Kelimeler: URBAN GreenUP, HORIZON 2020, Doğa Esaslı Çözümler (DEÇ), Yeşil Altyapı, İzmir

Van Gölü Kıyı Değerleri; Van Kalesi'nin Yakın Çevresinde Öneri Peyzaj Planı Geliştirilmesi

Muhsine PERİHAN – Betül YILMAZ – Feran AŞUR

muhsineperihan@gmail.com - betulyilmaz629@gmail.com - feranekasur@gmail.com

Geçmiş uygarlıkların geriye bıraktıkları yerleşimler ve kalıntılar tarihi çevremizi meydana getirmektedir. 13-18 Eylül 1971’de Fountainbleau’da gerçekleşen uluslararası sempozyumda Uluslararası Tarihi Anıtlar Koruma Federasyonu ile Uluslararası Peyzaj Mimarları Federasyonu arasındaki ortak çalışmada, sadece tarihsel mimari yapılar değil, bunları çevreleyen arazi ve bahçelerin de özenle korunup restore edilmelerinin kaçınılmaz olduğu ilk defa ortaya konulmuştur. Türkiye sayısız uygarlığa ev sahipliği yapan farklı tarihi ve kültürel değerlerin bir arada bulunabildiği nadir ülkelerden biridir. Van Gölünün kıyısında olan Van kenti ve yakın çevresi de, yazılı tarih öncesi dönemden günümüze kadar, kültürel bellek açısından önemli olan pek çok tarihi yapıya sahiptir. Van kimliğinde önemli yeri olan Van Kalesi'nin güneybatı cephesindeki yakın çevre, mekansal anlamda uğradığı fiziksel deformasyonlar sonucu pasif mekan statüsüne dönüşmüştür. Bellekteki kültürel ve mekânsal kesitlere odaklanarak geliştirilen bu çalışmada, Van kalesi, güneybatı cephesindeki yakın çevresi, kıyı alanıyla ilişkilendirerek kamusal kullanım için görünür kılma açısından sürdürülebilir peyzaj plan önerisi geliştirilmiştir. Yapılan çalışmada Van kalesi ve yakın çevresinin sadece bir bellek deposu olarak değil, insanların merakını ve ilgisini uyandıran bir odak noktası haline getirmek amaçlanmıştır. Araştırmada mekânsal bilgilendirme destekli ön araştırma/kaynak araştırmasıyla yerinde tespit çalışmalarına dayanan analitik araştırma paftaları ve raporlama aşamaları eşliğinde kentsel planlama sürecinin algılanması-kavratılması sonucu bir planlama modeli oluşturulmuştur. Bu doğrultuda; kültür rotası, ekolojik park, hobi bahçeleri, kentsel dönüşüm alanları, erişebilirliği kolaylaştıran ulaşım yollarıyla birlikte plan önerileri geliştirilmiştir.

Sonuç olarak geliştirilmiş öneri planı ile sosyal aktivitelere olanak sağlayan, eğitsel ve bilimsel araştırma ortam oluşturmasına izin verebilen ve görsel değerler sunabilen bu alan varlığını sürdürebilen ilgi çekici kamusal kullanım mekanına dönüşebilir.

Anahtar Kelimeler: Van Kalesi, Kıyı Alanı, Öneri Peyzaj Planı, Kültür Rotası

Kolektif Belleğin Biçimlenmesinde ve Korunmasında Peyzajın Rolü: Gelibolu Yarımadası Milli Parkı 1915 Muharebe Alanları

Şükran ŞAHİN - Yekta KÖSE - Fırat Çağlar YILMAZ - Meltem GÜNEŞ

sukran.sahin@ankara.edu.tr - yekta_kose@windowslive.com - fcylmaz@gmail.com - mgunes@nku.edu.tr

Bu çalışmada kolektif belleğin biçimlenmesinde ve korunmasında peyzajın rolü irdelenmiştir. Bu amaçla Gelibolu Yarımadası Milli Parkı 1915 Muharebe Alanları örneğinde muharebe peyzajında ceryan eden olayların deseninde güçlenen ulusal kimlik ve aidiyet duygusu kavramları ele alınmıştır. Kolektif bellek içinde yaşanan peyzaj üzerine farkındalık seviyesini yükselten ve toplumsal bağların korunmasını sağlayan etkin mekanizmalardan biridir. Bir mekânın ya da peyzajın kişisel ve toplumsal bir değere dönüşmesi, o mekânda deneyimlenen duyular ve duygularla ilintilidir. İnsanların günlük yaşamlarını en çok somut geçmiş deneyimleri etkilemektedir. Deneyimlenen ya da ziyaret edilen yer miras değeri olan ve ulusal kolektif bellek unsuru bir tarihi peyzaj olduğunda, mekânın değeri kimlik, aidiyet, toplumsal kaynaşma, evde hissetme, vb kavramlarla ifade edilebilir. Bu duygular mekânsal planlama ve tasarımın stratejik hedefi olduğunda, başarının kullanıcıların ya da ziyaretçilerin kolektif belleğinde karşılık bulacağı söylenilebilir.

Bu çalışmada 1915 Çanakkale Savaşı özelinde, bir muharebenin gerçekleştiği peyzajda Türk tarihine iz bırakmış, ulusal kimlik ve aidiyet duygusu kavramları açısından kolektif bellek unsuru olarak varolagelmış olayların ve anlamlarının her yönüyle temsil edilebileceği mekânsal çözümler önerilmektedir. Yarımada tarihi peyzajına yönelik geliştirilen bu önerilerde savaş sırasında güçlenmiş ulusal kimlik ve aidiyet duygusunun saha ziyaretçilerinin deneyimlenmesi yoluyla korunması ve böylece gelecek nesillerin belleğine taşınması amaçlanmaktadır. Mekân algısı parametrelerinin belirlenmesinde ve değerlendirmesinde ulusal Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Planları ve Alan Yönetim Planı göstergeleri ile bu plan sürecindeki çok disiplinli uzman görüş ve tartışmaları esas alınmıştır. Bunun yanısıra geniş yerli-yabancı ulusal ve uluslararası yazın da yönlendirici olmuştur. Sonuç olarak, çalışma alanı örneğinde ulusal kolektif belleği koruyacak mekân algısı planı geliştirilmiş ve haritalanmıştır. Savaş, terör, vb. nedenlerle toplum üzerinde büyük etkiler yaratan olaylar anıtlar ve anısal peyzajların yaratılması yoluyla toplumsal bellekte korunabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kolektif Bellek, Tarih, Muharebe Alanı, Anısal Peyzaj, Ulusal Kimlik

Cudi Dağının Doğal Bitkisi Nergis'in (Narcissus Tazetta L.) Halkın Belleğindeki Yeri

Şevket ALP - Ayten BOTAN

alpsevket@gmail.com

Nergis, günümüzde dünya soğanlı süs bitkisi üretiminin % 90'ını oluşturan yedi türden biridir. Süs bitkileri sektöründe; saksı bitkisi, kesme çiçek ile park ve bahçeleri güzelleştirmek için kullanılır. Bu özelliği nedeniyle, soğanlı süs bitkileri arasında önemli yere sahiptir. Cudi Dağında yapılan arazi araştırmalarında doğal olarak hem yalın kat hem de katmerli nergisi popülasyonlarının (Narcissus tazetta L.) yaygın olarak yetiştiği tespit edilmiştir. Tarihte "Şehri Nuh" adıyla bilinen bölgede, doğal olarak yetişen ve keskin kokuya sahip olan nergis bitkisinin, zamanla halkın beğenisini kazanmış ve tür hakkında yörede bilinçli bir yaklaşım mümkün olabilmıştır. Bölgede yapılan araştırma gezilerinde, doğada yaygın olarak yetişen nergis çiçeğinin, bölge kültüründeki yeri ve konuyla ilgili bilgiler derlenmiştir. Bölgenin halk kültüründe, nergis ile ilgili hikâye, şiir, şarkı, masal, mani vb öğeler tespit edilmiş; nergisin, halk hekimliğindeki önemi ve kullanımını kayıt altına alınmıştır. Bölge insanının değişen hayat koşullarına bağlı olarak geçmişten gelen nergis çiçeğine ait belleği günümüze getirmiştir. Bu da bölge insanın hala nergis hakkındaki belediği yani yerel geleneklerini, örf ve adetlerini koruyor olması onun hala doğaya bağımlı olduğunun bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Bu tür bilgiler bölge insanı ve peyzajla ilişkisini anlamada yardımcı olduğu gibi, bölgede yapılacak her hangi bir planlama ve tasarım çalışmasına da kaynaklık edecektir.

Anahtar Kelimeler: Cizre/Şırnak, Süs Bitkisi, Halk Kültürü, Koruma, Gelenek

Kentsel Peyzajda Konut Bahçelerinin Çevresel Değerleri: Van/Tuşba İlçesi Örneğinde Müstakil Ev Bahçeleri

Betül YILMAZ – Feran AŞUR

betulyilmaz629@gmail.com - feranekasur@gmail.com

Kültürel aktarım alanlarından biri olan peyzaj aracılığıyla, somut ve soyut kültürel miras değerleriyle, bir toplumun kimliği, geçmişi, bugünü anlaşılabilir, geleceği hakkında öngörülerde bulunulabilir. Hızlı nüfus artışı ve yeni yerleşim alanları sonucu oluşan yoğun yapılaşma geleneksel doku üzerine baskı oluşturarak kentler için önemli bir faaliyet alanı olan müstakil ev bahçeleri kültürünün kaybedilmesine de neden olmaktadır. Somut ve soyut miraslarımızı korumak, geçmişin izlerini bugüne ve geleceğe taşımak kapsamında bu bahçe kültürünün sürdürülebilirliğini sağlamak kolektif belleğin geleceği biçimlendirmesini de etkin kılacaktır.

Konut bahçeleri; kentsel peyzaj kalitesini arttırarak dekoratif bir kaynak sağlaması, kent halkının tarımsal becerilerinin arttırması, ekonomik kazanç sağlaması, hazır gıdaya karşı verilebilecek en etkili mücadele yöntemlerinden biri olması, hava kalitesini iyileştirmesi, CO2 emisyonlarının ve sıcaklığın azaltılmasına katkıda bulunması, sosyal etkinliklere olanak sağlama, dinlenme ve boş zaman değerlendirme yeri olma gibi birçok olumlu etkiye sahiptir. Van kentindeki müstakil ev bahçeleri de diğer kentlerde olduğu gibi insanlara farklı avantajlar sağlayan çok işlevlilik ile karakterizedir.

Çalışmanın ana materyali, Van kenti Tuşba İlçesinde yoğun bulunan ve alternatif yeşil alan kaynakları olarak değerlendirilebilen, önemli gelenek olan müstakil ev bahçeleridir. Çalışma yöntemi olarak, yurtiçi ve yurtdışından ilgili literatür taraması, mevcut alan kullanımının belirlemesinde coğrafi bilgi sistemi (GIS) yazılımından yararlanılmış, yerinde gözlem ve analiz yöntemleri kullanılmıştır. Çalışmanın amacı, kentsel tasarımda tarih boyunca var olan ve günümüzde örnekleri azalan kentteki müstakil ev bahçelerini yaşanabilir ve sürdürülebilir kent tasarımındaki rolünü, Van ili Tuşba ilçesi ve yakın çevresinde müstakil ev bahçelerini araştırmak, bahçeler için hazırlanan projeleri, destekleri incelemek ve bu bahçe kültürünün sürdürülebilirliğini sağlamak için öneriler geliştirmektir.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Peyzaj, Kültürel Miras, Müstakil Ev Bahçeleri, Tuşba İlçesi

Boğaziçi'nde Bir Kamusal Varoluş

Özgün ARIN (ozgun_rn@yahoo.com)

Toplumların yaşam biçiminin birer yansıması olan kamusal mekanlar, "kamusallık" kavramının değişim ve dönüşüm hareketi ile taşıdığı devingen nitelik ile birlikte değişime açıktır. Bu mekanların bir parçası olan kamusal yeşil alanlar ise, bu niteliğin sosyal ve fiziksel açıdan ziyaretçiler için mekan türü ve alan kullanım çeşitliliği açısından farklı mekan kimliklerinin biraraya geldiği yerlerdir. Yapılan araştırmada, toplumsal ölçekte meydana gelen fiziksel/sosyal değişimlerin kamusal alanlara yansıması, fiziksel olarak tarihte sınırları olmayan, insan eli ile tasarlanmamış ve özünde birer kültürel peyzaj kimliği taşıyan mesire alanları özelinde incelenmektedir. Bu doğrultuda, İstanbul kentinde Boğaziçi'nin Anadolu kıyısında yer alan Beykoz Çayırı'nın tarihten günümüze değin kentlinin sosyal yaşamı üzerindeki rolüne odaklanılarak, çayırın tarihsel kimliği ve günümüz durumu, alan ve yakın çevresinin geçirdiği fiziksel değişim/dönüşüm sürecinin değerlendirilmesi ile ortaya konulmaktadır.

Araştırmada izlenen yöntem, arşiv belgeleri ve diğer yazılı kaynaklar doğrultusunda çayır ve yakın çevresinin günümüz durumunun tarihi haritalar ile karşılaştırılması ve fiziksel değişimin ortaya konulmasını takiben, alana dair tarihi ve günümüz fotoğraflarının analizi ve çayırın kamusal bellek kavramı içindeki yerinin hafıza mekanları özelinde "kolektif bellek-mekan ilişkisi" üzerinden değerlendirilmesinden oluşmaktadır.

Çayırın tarihte farklı sosyo-kültürel sınıfların ziyareti ile çokkültürlü bir yapı içinde şekillenerek ortak bir paylaşım unsuru haline gelmesi, alanın "kolektif bellek" kavramı ile örtüştüğü esas noktadır. Sözkonusu uyum, çayırın tarihte Türk tiyatrosu temsil yeri, tören alanı, devlet misafirlerini ağırlama yeri, okul gezilerinin düzenlendiği piknik yeri ve spor alanı gibi çok işlevli kimliğinin bir yansımasıdır. Zamanla bir bölümü sanayi alanına dönüşen çayır, günümüzde bir hafıza mekanı örneği olarak spor, oyun ve piknik aktivitelerine evsahipliği yapmayı sürdüren, kentin varlığını kısmen yitirmiş olan nadir ve değerli mesire alanlarından biridir.

Anahtar Kelimeler: Mesire, Kamusal Mekan, Açık Yeşil Alan, Hafıza Mekanı, Boğaziçi

Ege Üniversitesi Yerleşkesinin Erişebilirlik Düzeyinin Mekân Dizim Analizi İle Değerlendirilmesi

Ahenk KARCI DEMİRKOL - Tanay BİRİŞÇİ - Ayşe KALAYCI ÖNANÇ

ahnkkarci@gmail.com - tanaybyil@gmail.com - ayse.kalayci.onac@ikc.edu.tr

Mekân; insan faaliyetlerinin gerçekleştiği ortam, mekân dizimi ise mekândaki yapısal elemanların rastlantısal yerleşimidir. Sosyal yapı ve mekân karşılıklı bir etkileşim içinde olup, mekân dizimi mekânların kullanıcılar tarafından algılanma düzeyini, kullanım oranlarını ve bu alanların kullanımından edindikleri deneyimlerin kalitesini doğrudan etkilemektedir. Erişebilirlik; bir ürünün, hizmetin veya çevrenin mümkün olduğunca çok insana ulaşabilirlik derecesi; veya mekanlar arası geçişlerde ulaşım kolaylığı ve özgürlüğü şeklinde tanımlanabilir. Erişebilirlik mekanların kullanımı açısından çok önemli bir faktör olup, mekanlarda bulunan kullanım tiplerine kullanıcıların ulaşabilme düzeylerini ifade eder. Mekan Dizimi Analiz Yöntemi; farklı ölçeklerdeki alanların, kentlerin, yapılı çevrenin, bina gruplarının mekansal dizimlerini, yapı içi mekan organizasyonunu tanımlamak ve bunların sosyal yapı ile etkileşimlerini incelemek için kullanılan teknikler bütünüdür. Bu teknikler mekansal organizasyonun kullanıcı hareketleri ve görüş alanları ile ilişkisini nesnel olarak inceleyerek, “mekanların” insanları bir araya getirme ve yönlendirme potansiyellerini ölçmek için kullanılmaktadır.

Üniversite yerleşkeleri gerek oluşturdukları yerleşke kültürü ve öğrencilere hatta içinde buldukları kente sundukları sosyal ve fiziksel olanaklarıyla kentin önemli bir kamusal yeşil alan olarak değerlendirilebilirler. Üniversite yerleşkelerinin sahip olduğu bu özellikler, yerleşkelerin kendi içlerinde mekân dizimlerinin kullanım düzeyi ve bu alanlardan sağlanacak ekosistem hizmetlerinin optimizasyonu ve yerleşkenin sosyal etkileşimi açısından önemini daha da artırmaktadır. Bu amaçla, bu çalışmada Ege Üniversitesi Yerleşkesi Mekân Dizim analizi ile değerlendirilmiş, yerleşke dış mekanlarının erişebilirlik ve kullanım düzeylerinin artırılmasını sağlamak amacıyla mekansal öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mekan Dizim Analizi, Space Syntax, Üniversite Yerleşkesi, Alan Erişebilirliği

Kentsel Tasarımda Kolektif Belleği Anlamak: Tarihi Kent Merkezinde Sosyal Performans Ve Kullanıcı Davranışları

Gül SAYAN ATANUR - Taner ÖZDİL

gul.atanur@btu.edu.tr - tozdil@uta.edu

Tarihi kent merkezleri, geçmişten günümüze taşıdıkları ekonomik, sosyal, çevresel ve sembolik değerler nedeniyle kentsel belleğin ve kimliğin önemli bir parçası olmuşlardır. Özellikle kamusal alan kavramının değişimi bağlamında kent merkezlerindeki bina ve açık alan dengelerinin geçirdiği dönüşüm ise önemli bir tartışma alanıdır. Günümüzde özelleşme, terk edilme, işlev değiştirme odaklı bu tartışmalara karşın açık alanların kente önemli değerler kazandırdıkları kabul edilmektedir.

Açık alanların kente kazandırdığı ekonomik, çevresel ve sosyal değerlerin somut ve tekrar edilebilir biçimde ortaya koyulabilmesi için alan performanslarının ölçülmesi kentsel kimliği anlamayı ve devamlılığını sağlayacak önemli bir adımdır. Kökeni mimarlık disiplinine dayanan ve son on yılda peyzaj mimarlığında da önemli bir yer edinen, günümüzde kentsel tasarım ölçeğinde de tartışılan “performans” terimi tasarımların amaçlanan hedefe ulaşmak konusundaki başarıları ile sosyal, çevresel ve ekonomik boyutta oluşturdukları değeri ölçmek için kullanılan bir kavrama dönüşmüştür.

Bu çalışma Bursa'nın tarihi kent merkezindeki açık alanların kentsel tasarım ölçeğinde performans değerinin analiz edilmesini amaçlamıştır. Çalışma fiziksel çevrenin kentsel belleğe ve kimliğe olan etkisini kavramak amacıyla özellikle sosyal performans ve kullanıcı davranışlarını anlamaya yoğunlaşmıştır. Geçmiş onördüncü yüzyıla dayanan Bursa tarihi kent merkezi, geçirdiği sosyal, ekonomik ve fiziksel yapı değişimlerinden dolayı bu çalışma için önemli bir laboratuvar olmuştur.

Bu kapsamda kentsel tasarımda sosyal performans değerinin bileşenleri olan sağlık, güvenlik, eğitim, hayat kalitesi, estetik doyum gibi kavramları konusunda kullanıcı görüşlerini saptamayı hedefleyen bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Sonraki aşamada kullanıcıların davranışlarının gözlenmesine dayalı bir atölye çalışması yürütülmüştür. Atölye çalışmasında farklı zamanlardaki kullanıcı davranışlarının gözlenmesi, davranış haritaları, izlemeler, kullanıcı sayımları gibi algısal yöntemler kullanılmış, mekan niteliğini saptamayı hedefleyen analiz ve gözlemler yapılmıştır.

Çalışma alanındaki açık alanların uluslararası literatürü doğrular biçimde sosyal performans değerini bazı bileşenler için güçlendirdiği, çevre-davranış çalışmalarında elde edilen sonuçların yönlendirdiği tasarım müdahalelerinin sosyal performans değerini arttıracığı sonucuna varılmıştır.

The City From Children'S Perspective - The Influence Of Densification Of Cities On Outdoor Area'S And Natural Environment Of Pre-Schools In Site Planning

Hermann Georg Gunnlaugsson (hermann@tstord.is)

The aim of this paper is to examine whether the densification of built environment in city's is having a negative development of the environment for pre-school children in Reykjavík. The paper is based on a masterthiese in City planning from the Agricultural University of Iceland (AUI).

The United Nations Convention on the Rights of the Child is an important agreement on the rights of children and integrated in the working environment of pre-schools in Iceland and Sweden. The legislation, regulations and pre-school curriculum guideline in also establish a clear framework for the study environment of preschool's in Iceland and compairing them with the regulations for pre-schools in Sweden.

Whether the municipalities safeguard the rights of the child through densification of the city is the question. Is the planning taking the child's needs in mind? Is the space for children and pre-school's becoming too small in the cities. Are the children's preschool outdoor areas being sacrificed for densefying the city?

The results of analyzing the Icelandic planning programs on the needs and rights of children are striking. 40 year's ago there where provisions to have not less than 20 m² outdoor area per child, but with the national Curriculum Guide for Preschools from 2011 and subsequent revision of the regulation, the size provisions were eliminated. Swedish criteria for outdoor areas are defined 40 m² per child, and the active outdoor playground area is never less than 3,000 m².

Research findings, however, emphasize that the size of the outdoor areas is not the key factor, as the concept of affordance is the measurement for identifying elements and the landscape structure in the outdoor area's of pre-school's that are offering the variety of play activities, challenges and stimulating playscape.

The new neighborhood planning programs in Reykjavik do not ensure that there is enough space for pre-school's, playground's and local areas for children to enjoy the right to develop their skills and space for a free play outdoor's. The worst examples are ideas for playgrounds on rooftops, with outdoor playgrounds in distant areas, small fenced areas located in residential housing and pre-school's on upper floors. These implementations should be avoided.

In the near future, we need to look at both the size criteria and the functional options of the environment of the pre-school where we look at the affordance abilities of the outdoor playing areas for promotion the best practice for children. When we are planning new neighborhoods, new pre-school's and playground's for children, we have to work with the perspective of the Children. We need to take a stand for the Rights of the Child.

Keywords: Children, Convention On The Rights Of The Child, Densification Of Cities, Affordance, Pre-School Playground

Thinking And Making Landscape Criticism On The Selected Legacy Interventions In Vilnius City

Vaiva Deveikiene – Gintaras Stauskis

vaivadeveikiene@gmail.com - gintaras.stauskis@vgtu.lt

International researchers intensely explore the tradition and trend of criticism in landscape making theories and practices from different angles: socio-cultural inquiry, historic prospective and retrospective, heritage perception and cognition, modern political engagement. Over the past two years, Vilnius has witnessed a major breakthrough in the debate on green open space, and a number of landscape architecture projects related to the revitalization of the cultural landscape has provoked the wide public debate. Three selected cases have multi-layered evolution in which previous solutions have been deliberately or naturally denied by subsequent ones. The aim of the study is to analyse and summarise the state of collective memory and tendencies that influence the creative process in landscape architecture.

The paper analyse the opinions of three user's groups: the public, the professionals and the regulators with own particular regard to the project. The analysed feedback material is the published articles, critical comments, record of public discussion and some other resources on the public and institutional media. The ecological, aesthetic and social-economic dimensions of the feedback material are analysed through the preselected criteria and their indicators. The main conclusion of the study is that a wide-ranging discussion with the public during the process of landscape revitalisation can harvest the best public acceptance of landscape change. In the analysed case, it showed the absolute stakeholder's preference for the multi-layered representation of the material and mental memories that promote the continuum of landscape development as a contemporary public interaction arena.

Keywords: Landscape Architecture, Collective Memory, Revitalisation, Society

Antik Kentlerden Modern Kentlere Kolektif Bellek: Denizli Kenti Örneği

Sinem ÖZDEDE - Duygu DOĞAN - Murat ZENGİN

sinemozdede@pau.edu.tr - duygudogan@pau.edu.tr - mzengin@pau.edu.tr

Kentler zaman içerisinde gerek doğal, gerek sosyal olarak değişime uğrayan canlı yapılarıdır. Bu değişim/dönüşüm süreçleri onlarda kalıcı izler bırakmaktadır. Bu dönüşüm, savaşlar, göçler, yönetsel kararlar vb. antropojenik nedenler olabildiği gibi; deprem, sel, yangın vb. doğal nedenlerden de kaynaklanabilmektedir. Böylece kentin yaşadığı her olay, üzerindeki her iz, kentte farklı katmanlar oluşturmaktadır. Bu katmanlar farklı bir bellek algısı oluşturacağından, bunları iyi korumak, bu izlerin takibine olanak sağlayacak ve kentsel mekânın, kent belleğini nasıl şekillendirdiğinin anlaşılmasını kolaylaştıracaktır.

Kamusal alanlar geçmiş, bugün ve gelecek arasında kurulan ilişkilerin en kritik bağlayıcılarıdır. Çalışma kapsamında da, bu kritik geçişin örneklerini yansıtabilecek, farklı tarihi doku örneklerini barındıran kentlerden biri olan Denizli Kenti materyal olarak seçilmiştir. Bu bağlamda çalışmada kentin il sınırları içerisindeki antik kentlerin varlığının günümüz Denizli kentindeki kullanıcıların belleğindeki yeri, kent kimliği ve kamusal alanlardaki yansımaları irdelenmiştir. Çalışmada anket yöntemi uygulanmıştır. Yapılan anketlerde kent kullanıcılarının, kentlilik bilinci, kent algısı ve kentin doğal, kültürel, tarihi yapısının, kullanıcı belleğindeki yeri sorgulanmıştır.

Yapılan değerlendirmeler sonucu mevcut durum irdelenmiş, kolektif belleğin tasarım çalışmalarında kentsel kimliğinin oluşturulmasındaki önemi ortaya konulmuştur. Bu bağlamda kentsel dokudaki yıkımlara ilişkin kamusal alan varlıkları ve kent belleğinde kopukluklar oluşturan alanlara ilişkin çözüm önerileri sunulmuştur. Bu kapsamda yapılan değerlendirmeler kentsel tasarım çalışmalarına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kolektif Bellek, Kent Kimliği, Tarihi Doku, Denizli

Kentsel Kimlik Ve İmge Olarak İzmir Basmane-Kadifekale Aksının Dünü Bugünü Yarını

Ayşe KALAYCI ÖNANÇ – Tanay BİRİŞÇİ – Ahenk KARCI DEMİRKOL

ayse.kalayci.onac@ikc.edu.tr - tanabyil@gmail.com - ahnkkarci@gmail.com

Tarih boyunca kentler farklı kültürler, inançlar ve yaşam alışkanlıklarına sahip toplulukların bir arada yaşadıkları, birlikte ortak değerler ürettikleri alanlar olmuşlardır. Kentler ve toplumlar sürekli bir etkileşim içinde birbirlerini değiştiren ve dönüştüren dinamik olgulardır. Kentler, içlerinde yaşayan toplumların yaşam alışkanlıkları, ihtiyaçları ve kültürleri doğrultusunda şekillenirken; toplumlar da yaşadıkları mekânlara ve orada bulunan diğer toplulukların etkilerine bağlı olarak yaşamlarını biçimlendirirler. Kentlerin toplumları, toplumların kentleri dönüştürmesi olağan olsa da, bazı durumlarda kentlerin maruz kaldığı ani ve yoğun göçler, tarihi kimlik değerlerini, kentin peyzaj özelliklerini değiştirebilecek düzeyde etki etmekte; böyle durumlarda kentin kimlik değerlerini korumak adına bazı önlemler alınması gerekmektedir.

Türkiye'nin hemen hemen her bölgesi Nisan 2011'den itibaren Suriye'de yaşanan iç savaş sonucu yoğun bir göç baskısı ile karşı karşıya kalmış, İzmir kenti mültecilerin gerek yaşam alanı gerekse Avrupa'ya geçiş sürecinde konaklama alanı olarak en çok tercih ettiği kentlerden biri haline gelmiştir. Bu süreçte mültecilerin yoğun olarak yerleştiği Basmane- Kadifekale aksı üzerinde bulunan mahallelerde mekânsal dönüşümler oluşmaya başlamış, kentin tarihi kimlik değerleri ve peyzaj özellikleri gözle görülür biçimde değişime uğramıştır. Bu çalışmada, "Peyzaj Kimlik Özelliklerini Değerlendirme Matrisi" nin kültürel kimlik bileşenleri değerlendirme bölümü kullanılarak söz konusu bölgenin mevcut kültürel peyzaj kimlik özellikleri belirlenmiş, bölgenin mülteci yerleşiminden önceki peyzaj kimlik özellikleri bölgeye ait fotoğraf ve belgeler üzerinden görsel değerlendirme metodu ile kıyaslanmıştır. Çalışma sonucunda İzmir kenti Kadifekale- Basmane aksı üzerinde bulunan yerleşim alanlarının değişen peyzaj özellikleri saptanmış; geçmişe dayalı algısal, nicel ve nitel peyzaj kimlik özelliklerinin yeniden kazandırılması ve henüz etkilenmemiş olan kimlik değerlerinin korunması için öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mülteci Yerleşim Alanları, Kültürel Peyzaj Kimlik Özellikleri, İzmir

Soho House - Palazzo Corpi

Başak TAŞ ÖZDEMİR - Emel ŞENOĞLU - Baray IŞIK - Pelin ÇELEBİCAN

basak.tas@spigapeyzaj.com - emel.sanoglu@spigapeyzaj.com - barayisik@isikpeyzaj.com - pelin@isikpeyzaj.com

Palazzo Corpi; İstanbul Boğazı'nın Rumeli yakasında Beyoğlu Tepebaşı Meşrutiyet Caddesine cepheli olarak 1873 tarihlerinde inşa edilmiştir. Bölgenin ilk binalarından Palazzo Corpi 1873'te İtalyan mimar Giacomo Leoni tarafından dönemin önemli armatörlerinden Ignazio Corpi için konut olarak tasarlandı. Palazzo Corpi tarihi binalar topluluğu, Palazzo Corpi, Annex ve Chancery olmak üzere, 1. ve 2. derece tarihi eser niteliğinde üç adet binadan oluşmaktadır. 1937'de Amerikan hükümetinin dünyada sahip olduğu ilk diplomatik mülk olarak baş konsolosluk binasına dönüştürüldü. Son yıllarda baş konsolosluk başka bir semte taşınca uzunca bir süre harap vaziyette kaldı. Yapı konsolosluk için kullanıldığından dolayı yüksek cadde duvarları ile caddeden ayrılmıştır. Yapının bahçesine son dönemlerde başka müstemilat yapıları ilave edilmiştir.

Peyzaj projelendirme hizmetine başladığımız zaman o bölgedeki hafızayı tazelemek ve mahremiyeti korurken semt ile daha iç içe bir algı yaratmak adına Palazzo Corpi'nin tarihini ve Soho House'un imajını harmanladık. Çeşitlilik ve mekanların birbiri ile bağlantısını dikkate alarak dağınık ancak kendi içinde bir geçişi ve uyumu olan bitki adaları oluşturduk. Düzensizlikten doğal bir düzen elde edildi. Şehrin hafızasını tazeleyen ancak çağdaş bir tasarım dili benimsedik. Mevcut bitki örtüsünün yanında, o bölgeye hakim türler eklenerek genel hafıza tazelendi ve yeni, değişik, hareketli bitki türleri ile mekanlara zenginlik katıldı. Yerdeki taşlardan, kullanılan bitki örtüsüne kadar Palazzo Corpi ile özdeşleşmiş ve Soho House ile özümsenecek bu peyzaj tasarımı emsal niteliği taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Palazzo Corpi, Soho House, İstanbul, Boğaziçi, Beyoğlu, Amerikan Konsolosluğu, Kent, Peyzaj, Tasarım, Proje, Mekan, İnsan

Türkiye Sinemasının İstanbul Anlatısından 70 Yıllık Bir Kesit

Başak ÖZER (virgozer@gmail.com)

Sinema filmlerinin birebir anlatı olmadıkları bir gerçektir. Hakikatlerin içerisinden bazı unsurların yeniden üretimine zemin yaratırlar. Hikâyeler gerçek olsa dahi seyirci tarafından izlenen film, gerçeğin yeni kurgusudur. Ancak yine de, muhayyel olmayan filmler, filmin çekildiği döneme ilişkin birçok özelliği (sosyo-kültürel, mekânsal, görsel vb.) yansıtan önemli bir araçtır. Dolayısıyla mekânsal bellek çalışmaları için arşiv niteliğindedir. Bu arşivin çeşitli kesitlerde ele alınması, mekânların dönemsel okumaları için oldukça kıymetlidir. Bu kapsamda, bu çalışmanın amacı Türkiye Sinemasının İstanbul anlatısından alınan bir kesitle, kentin peyzaj belleğini ve peyzajlarındaki değişimi ortaya koymaktır.

Kesitin zamansal hattını 1940'dan 2010'a uzanan süreç oluşturmaktadır. 70 yıllık bu sürecin her 10'ar yıllık döneminden birer film seçilmiştir. Filmlerin röper noktasını ise, İstanbul'un Anadolu ile ilişkisindeki önemli rolüyle, Haydarpaşa Tren Garı oluşturmaktadır. Böylelikle, İstanbul'un sadece kendi bağlamında değil, aynı zamanda ülke bütünündeki dönemsel karşılıkları da ortaya konmuştur. 1940'dan 2010'a, çalışma kapsamında seçilen filmler: Şehvet Kurbanı (1940), Katil (1950), Gurbet Kuşları (1964), Gelin (1973), At (1981), Eşkiya (1996) ve Anlat İstanbul (2004)'dur. Bu filmlerin okuma tekniği, Özer (2017) tarafından ortaya konulan katmanlar ve bu katmanların birbirleri arasındaki ilişkiler üzerinden yapılmıştır.

Filmlerin analizleri sonucunda, İstanbul'a dair çeşitli konulardaki değişimler görünür hale gelmiştir. Göç olgusu bunların başındadır. İstanbul'un ülke ekonomisindeki rolü nedeniyle taşradan göç edenlerin İstanbul'dan beklentileri, bu bağlamda Haydarpaşa Tren Garına yükledikleri anlamlar, sınıfsal özelliklerine göre göçmenlerin İstanbul'daki yaşam alanları bu kapsamdadır. Böylelikle; aile, hemşerilik, ev/konut, namus, ölüm, suç, kültürel çeşitlilik gibi konuların mekânsal ilişkileri ortaya çıkmaktadır. Görünür hale gelen diğer bir konu göçe bağlı olarak hızla artan nüfusun neden olduğu kentleşmedir. İstanbul'un 70 yıllık kentleşme süreci, kent yoğunluğunu ve kentsel peyzaj çeşitliliğini etkilemiştir. Bu etkiler kimi zaman mekânların değişimine ve yıkımına da neden olmuştur.

Tüm bu değişimlerin detaylı olarak ele alındığı bu çalışmayla; Türkiye'nin yakın geçmişinde peyzajlarının hızla değiştiği İstanbul'un geçirdiği süreçler ve bu süreçlerin nedenleri, farklı peyzaj karakterleri üzerinden görünür kılınacaktır. Böylelikle, zaman-mekân-toplum olgularının ürettiği peyzajlara ilişkin peyzaj mimarlığı meslek disiplinine kuramsal bir katkı sunulması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Sineması, Peyzaj Anlatısı, İstanbul, Haydarpaşa Tren Garı, Dönemsel Film Okuması

Bir Kolektif Bellek Ögesi Ve Kent İmgesi Olarak Kuzguncuk Bostanı

Tuğçe ÖZATA - Dilek ÖZDEMİR DARBY

tugce.ozata@yeditepe.edu.tr - dozdemir@yeditepe.edu.tr

1970'lerden bu yana insan-yer ilişkilerini analize yönelik akademik çalışmalarda büyük bir artış olduğu gözlemlenmektedir. Yere bağlanma olgusu insanların yaşadıkları yerlerle olan duygusal bağlarını ifade etmektedir. Yere bağlanma olgusunu anlayabilmek için 'insanlar, yerler, süreçler' üzerinden bir araştırma yapmak gerekirken; oluşan literatürün büyük bir kısmının insanların duyguları/hisleri gibi duygusal faktörler üzerine odaklandığı ve yerler'in mekansal/fiziksel özelliklerinin yeterince araştırılmadığı yönünde eleştiriler dile getirilmiştir (Lewicka, 2011). Bu bağlamda, bu çalışmanın temel amaçlarından biri yere bağlanma olgusunu oluşturan fiziksel/mekansal özellikler ile sosyal bağlar, duygusal faktörlerin birbirlerine olan göreceli önemini araştırmak, yere bağlanmayı mümkün kılan mekansal ve fiziksel çevre koşullarını tespit etmektir.

Çalışma alanı olarak İstanbul'un eski Boğaz köylerinden biri olan ve günümüzde de kentin en çok ziyaretçi çeken rekreasyon ve konut alanlarından biri olan Kuzguncuk seçilmiştir. Kuzguncuk'un en önemli kentsel imaj öğelerinden birisi ise, eskiden "İlyâ'nın Bostanı" olarak anılan bostandır. Kuzguncuk bostanı mahallenin geçirdiği popülerleşme ve soylulaşma sürecinde, çok çeşitli kereler imara açılmaya çalışılmış ancak, mahalle sakinlerinin büyük çabaları ile her defasında bu tehlike bertaraf edilmiştir. Kuzguncuk'da önemli kullanım alanlarından biri olarak görülen Bostan için verilen mücadelelerin asıl nedeni semt dokusunun her bir öğesinin korunmak istenmesi ile ilişkilidir. Bu nedenle Kuzguncuklular için Bostan, hem bir kolektif bellek ögesi; hem de alanda güçlü bir biçimde varlığı hissedilen yere bağlanma olgusuna katkıda bulunan önemli bir unsurdur.

Araştırma kapsamında Kuzguncukta 2016 yılı Haziran ayında 400 kişinin katılımıyla gerçekleştirilen anketin sonuçları paylaşılacaktır. Anketler Kuzguncuk mahallesi genelinde 2016 yılı Haziran ayı içinde haftasonu (Pazar) ve haftaiçi (Pazartesi) olacak şekilde İcadiye Caddesi, Çınaraltı Meydanı, Bostan ve Kuzguncuk Parkında belirlenen dört noktada 400 kişinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Ankette toplam 34 soru sorularak katılımcıların demografik özellikleri, alanda ikamet süreleri, alandaki mekansal özellikler ve sosyal bağların birbirlerine göreceli önemi, Kuzguncuk'un kent imgesinin başlıca öğeleri, Bostan için verilen mücadelenin yere bağlanma konusundaki önemi, dışarıdan gelen ziyaretçiler ile alan sakinlerinin farklılaşan bağlanma düzeyleri ve benzeri konularda bilgi edinilmiştir. Anketler sözlü edilen dört noktada eşzamanlı olarak, bir saatte 10 kişi ile görüşme yapılacak şekilde yapılmıştır. Dağıtılan anketlerin yarısı yerel halk; diğer yarısı dışarıdan gelen ziyaretçiler ile yapılmıştır. Daha sonra bu anketler SPSS programı yardımıyla çalışılmıştır. Ayrıca, alanda yaşayan mimar ve yazar Cengiz Bektaş başta olmak üzere, daha derinlemesine bilgi vermeyi kabul eden çeşitli alan sakinleri, esnaf ve muhtar ile de derinlemesine mülakatlar yapılmıştır. Bu çalışmanın sonucunda elde edilen bulgular arasında mahallenin tarihi konut dokusu kadar, alandaki kentsel peyzaj öğeleri ve Bostanın varlığının, kolektif belleğin oluşması ve buna bağlı olarak yere bağlanma olgusunun hayata geçmesinde çok önemli katkıda bulunduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yere Bağlanma, Kolektif Bellek, Kent İmgesi, Mekansal Özellikler, Kentsel Peyzaj

Vulnerability as an asset. Landscape design moving people forward

Valerio Cozzi

Landscape and memory have in common an act of acknowledgment. Both are constitutively in perspective, configured from a subject that captures, selects, puts in order. There is hardly landscape without any memory: even the most exciting scenario would mean nothing without the attempt to mirror it in oneself by faceted, connected glances. How could it be described, compared, protected if it were not recognized? The spatial nature of the landscape calls for the temporal nature of memory to be understood. In turn memory, in order to preserve its own identity without melting into the ever-changing reality, needs to confront itself with the surroundings, needs to find a bank, sliding like a river in search of its original riverbed.

Space is vulnerable, it can be violated, modified, detached from its past by interventions done even with the best intentions. Memory has a different dynamic: it is capable of calcifying but is exposed to re-readings, negations and oblivion. Why such a fragility?

Landscape and memory are constitutively relative. They are born in the relationship with a subject and between subjects. They are open, open to sharing, to become a shared narrative. They are not the outside and the inside: they are both already in a relationship. They are constitutively social. Developing the Aristotelian definition of man as a social animal, detailing its sub-categories, one could say that the landscape architect is an extroverted visionary, a creature who sees things that are sometimes not obvious and that intervenes so that others can see them too. Space is grasped through shapes, rhythms, proportions. Space becomes a language. It's the only way it can enter the picture, enter the personal, shared and collective memory.

Gilberto Oneto was a true visionary. He considered himself a thief of landscapes and, as a good extrovert, in addition to sharing 'stolen goods' (his projects), he worked hard to ensure that any landscape architect would equip himself with a decent tool kit. To see, read, understand and reinterpret the landscape. For Oneto, the landscape architect must learn to steal. It is not enough to borrow: if you cite an element of the past to authenticate an intervention it would be like doing a pole vault: very good, bravo, you reached the sky... alone, though.

We must train ourselves to steal, to keep aside, keep in our memory, and reuse. Not to collect. We don't want a landscape museum. The thief acts to live better, to do new things.

You can steal the system of paths, mule tracks, trenches, observatories and artillery positions developed along the Italian border with Switzerland in the early twentieth century and make the Cadorna Line a living network of paths to explore the territory, or steal the train rails gradually dismissed with the spread of cars from the Fifties to reconnect rural villages, bridges, viaducts, tunnels and disused stations for slow and short-range tourism, or prey former industrial hubs to let new parks grow... in such interventions memory is not limit or censor but, on the contrary, active search for tracks and voices to free - past and possible.

The landscape architect is not at the service of the landscape, nor of memory. It is at the service of the subject's hunger for meaning, always in search of spatial and temporal references. Unhinges, loosens reality for how it looks at first sight, and contributes to the birth of new landscapes, new memories to grow and share.